

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyébit pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján törtenhetik a' megrndelés. Az Ertesítőkben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan közöltetik.

☞ Az év hanyatlásra közelegetével szives tisztelettel figyelmeztetjük a két haza főleg távolabb vidéki t. ez. közönségét, hogy ezentul is m. Széchenyi István gr. urnak az országgyűlés végre juttatával gyakrabban 's folytonos együttmunkálása mint szinte más társaké mellett megjelenendő testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapesten házhozküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p. fr. borítékalanul házhozküldve pedig egész évre 10, félre 5 p. fr. Külföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a' bécsi cs. k. főpostahivatalnál rendelkezhetoi, belföldre pedig az ország 's kapcsolatos részei minden kir. postahivatalnál 's a' szerkesztőségnél Pesten uritca 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén bármí bizalom által, vagy szorgalom-és gyorskocsi útján. Minthogy a' legközelebbi mult országgyűlésen hazánk boldogulását illető annyi 's oly fontos tárgy maradt elintézetlenül, a' jövőnek beállandásaig annál szükséges jón higgedtsággal ezekről 's a' társulatokban idővel rokonlag kifejlendőkürl értekezni, hogy azok, a' mennyire csak eszközölhető, minden oldalilag felvilágosítva legalább némileg előkészítél szolgálhassanak a' teendőkre, némileg ovadécul az elhamarkodástól, némileg tartalék-örül a' netalan túlhévi miatti tévutra sodortatás ellen. Ez nagy részben a' polit. lapok tisztelevén, azok érdekét is természetesen magasbitandja.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar-és Erdélyország: (Nádor főns Kolozsvar városhoz írt levele; István főng levele a' természettudom. társulat elnökéhez, az ezen társulatot helybenhagyó felső rendelet 'sat; kinevezés; hitelbank; fejezvári közlemény; journalistáknak pro memoria; lapszemelvény; Verőcmezeyei közgyűlés; Szabolcs megyei tisztválasztás eredményei 's az új tisztikar nagy részének névsora)

Spanyolország (Narvaez táncmulatsága; az alkotmányreformnak senatust illető cikke; Zurbaró)

Anglia (Görögország iránti politika; lengyel menekvők javára intézett vigalom; O'Connellnek Limerickben tartott beszéde)

Franciaország (Strassburgi vasutvonal; Bugeaud Párisban; az egyetemi '5 nevelési felügyzők szerkezete; Soult tábornagyot érte családi csapás)

Belgium (pézügy 's kül-és belkereskedés állapota 'sat.)

Olaszország (Nápolyi ünnepek; irodalmi élekiülés 's alaposág; régiségek sikeres ásatása; szokatlanul enyhídjárás; részvétlenség vasutak iránt.)

Törökország (külgyminiszter-változás; keresk szerződés a' moszkával; szapora hivatalváltozás; unjoncozás 'sat.)

Egyiptus (alkudozás a' Suez szoros 's egyéb közlekedés iránt.)

Szerbia (kérelem pontok Ausztriához; alkudozás a' dunatorokat iránt.)

Értesítő.

Magyar-és Erdélyország.

Nádoró cs. kir. főhsgének, sz. kir. Kolozsvar város tanácsához, a' m. természetvizsgálók idei nagygyűlése alkalmára veretett emlékpénz megküldéséért intézett magyar szövegű levele az Erd. Híradó után köv. Nemes városi tanács! Midőn ezen nemes városi tanács a' magyar orvosok és természetvizsgálók hasznos, 's eddigi tapasztalások szerint eredményre vezető működéseit méltányolva, folyó évben e' város keblében tartott nagygyűlékezete ünneplésére szánt emlékpénzt f. é. sz. Mihály hava 28-ól nekem is egy példányban megküldi, biznyságaul veszem ezt azon buzgóságnak, mellyel e' város miveltszelleme polgársága a' tudományokat önkéleiben ápolni 's ezek ösvényén előhaladni magának dicő czélul kitézte Köszönettel fogadván ennél fogva a' megküldött emlékpénzt, egyszersmind fölhivatra érzem magamat annak nyilvánítására, miszerint azon szives fogadást, mellyben a' mondott egyésület részesült, részemről is kedvesen vettem. P o z s o n y mindszent hava 25kén 1844. J ó z s e f, nádorispán.

(Természetudományi társulat.) Nov. 19kén tartott közgyűlésekor nevezetes ünnepét állé a' kir. magy. természetudományi társulat. E' gyűlésben olvastott fel az ezeltől néhány nappal leérkezett 's a' társulat alapszabályit kegyelm. helybenhagyó következő határozat: „Nro 3544. Suam Mattem Ssam, medio altissimae Resolutionis regiae ddo 24 aug. a. c. e. Clementer editae, statuta societatis, quae sub nomine „magyar természetudományi társulat“ Pestini coaluit, in conformitate benignae Resolutionis ddo 2ae decembris 1842 emanatae modificata, penes approbationem delecti sigilli, necnon benignam concessionem usus tituli, societatis regiae' benigne ratihabere dignatam esse; relate vero ad Protectoratum per Suam Serenitatem Caes. Ram, Daum Archiducem Stephanum acceptatum, nullam plane occurrere reflexionem; pro facultate demum scriptum periodicum edendi, distinctum recursum, penes productionem programmatiss suo tempore exhibendum venire. Ex Consilio reg. Locumtentialis Hungarico, Budae die 8va octobris 1844. celebrato.“ Franciscus Eötvös Secretarius locumtentialis. — Ennek következtében az alapszabályok kinyomatni 's minden tagnak megküldetni rendeltettek. — Az oklevelek elkészítése kömetző L i e b e. — a' pecsét-vésés pedig D i e t z e 's így mindenik honi művészre bízott. Az oklevelek elkészülvén, a' társulat mind azon tagának, kik abban már tetteleg részt vettek, 5 pengő forint díj mellett fognak kiosztatni. — Kitérő öröm közt olvastott fel Csehország fő kormányzója cs. kir. főng István magas pártfogónknak a' társulat elnökeihez intézett 's a' társulat iránti meleg részvétét 's hazafiai érzetét nyilvánító levele: „Tekintetes Kubinyi Ágoston és Bugát Pál uraknak, a' kir. magyar természetudományi társulat elnökeinek! Sürgető foglalkodásokban eljárván, magam is sajnosan érzettem azon akadályokat, mellyek tavaszutó hava 25kén Pestre való utazásomban, 's következésképp tisztelet társulatjok küldöttisége elfogadásában hátráltattak. — Köszönettel fogadván az akkor tartandott üdvözlötteknek áitalküldését, örömmel közlöm kegyetekkel reményemet, melly még ezen év elfolyta előtt kedves hazám viszontlátásával kecsgetet, a' hol mindnyájokat szivesen elfogadandó leszek. — Társulatjok végső megerősítettését illető kérelmüket újra felsége királyunk elibe terjesztettem; szintugy a' második, társulatjok országilag törvényesítését ohajtó kíván-

ságukat szeretett édes Atyámnak benyújtani siettem és így azoknak kora elintézésüket méltán reménylem; ki egyébiránt most is kívántam kegyeteknek azon előbbeni ígéretemet ismételni, hogy tisztelet társaságuknak tehetség szerinti előmozdítására mindenkor örömet hajlandó vagyok. — Kelt Prágán 1844ki őszelő hava 14dikén. — István. — Maga 'm remény is magas pártfogónkat körültekintően láthatni, mindnyájunkat fellekesite 's illendő elfogadatasára a' szükséges rendelkezések tüstint megírtetek. — Köszönet mondatott első elnök Kubinyi Ágoston urnak fáradszatlan buzgalmaért, különösen pedig azon szorgalmaért, mellyel az idei orvosok és természetvizsgálók Kolozsvaron tartott nagygyűlésén, mint a' társulat küldöttiségeinek elnöke, annak érdekét emelni törekedett. — Abbeli eljárásáról jelentése im ez volt: „Tekintetes Társulat! Nyolcz héti szünet után egybegyűlvén, üdvözlöm illy szép számmal egybegyűlt tagársimat, 's ohajtom, hogy kitűzött nagy czélunk elérése iránt, a' mai napon illy számmal nyilatkozó részvét társulatunk kebelében örökre honosodjék meg, 's vetekedve buzdituk egymást a' természetudományok művelésére, terjesztésére 's adja az ég, hogy honunknak rövid időben bemutatassuk azt, mi eddig csak keblünk közé tartozott! — Hivatalos megbízatásom következtében van szerencsém jelenteni, hogy az orvosok 's természetvizsgálók kolozsvari 5lik nagygyűlésén küldöttségük megjelentvén, mind a' nagygyűlés elnöke Telesi József gr. ő excellentiája, mind pedig a' testvér Erdély jeles fiait által tiszta magyar szeretettel és szíveséggel fogadtattott. — (Vége köv.)

O cs. 's ap. kir. felsége orv. dr. és prof. S c h e d e l F e r e n c z e t, m. akadémiai titoknokot 's a' m. kir. egyetemi könyvtár ideiglenes igazgatóját ugyanazon könyvtár valóságos igazgatójává méltóztatott legkegy. kinevezni. —

Készpénz és kölcsön II.

Hitelbank. Alig foghatni meg, hogyan állhatott fen egy másod rendű ország, Európának ugy szólván közepén, annyi tudományos intelligencia, annyi józan ész, annyi jó akarat és szilárd jellem mellett hitelintézet nélkül, mint hazánk. Ez eset azonban csak azt mutatja, hogy minden nagy politikai 's historiai talentumink mellett, mellyek e' hazát hajdan és most is dicősitik, a' számvetés tudománya, sem a' Corpusiuribus, sem Justinian Pandectáibul, sem a' deák vagy görög nyelvekből, magát kifejtetni nem engedi. De bezzeg lakunk is ám érte: mert azonkívül hogy hitelintézetek hiánya miatt, a' földbirtokosok nagy része vagy tönkre jutott, vagy pusztuláshoz közelget; a' számvetés tudományának hiánya oka annak is, hogy a' váltótörvényszéket előbb állították fel, mint egy nyomos hitelintézetet alapítanak, hogy a' pénzzsarnokságnak majd korlátlan tért engedvén, a' földbirtokosok könnyebben vég romlásához juthassanak: vélvén, hogy a' váltótörvény hitelt szerez, 's így majd egész Európa számunkra hitelintézet leend. Azonban azon kevés jó mellett, mit eddig a' váltótörvény előideze, nagyobb tér nyílt a' csalásnak 's tágasb mező az uszoráskodásnak. Ez pedig nem is fog másképp lenni mindaddig, míg a' hitel-vevő magányosakra szorult kölcsönpenzért, míg ő biztos hypothekára országos hitelintézetben, s o h a fel nem mondandó három, vagy 4 percentes kölcsönt nem kaphat. Azon kell tehát törekedni hitelintézetink létesítésében, hogy kivált nagyobb summákat, senki mástól ne vegyen, mint a' hazai hitelintézet: vagy legalább ha itt keres, annyit mennyit kíván és hypothekája megbir, mindig készen találhasson. Mi azon előnyök következtében, mellyeket egy jól rendezett hazai intézet nyújthat, igen könnyen eszközölhető: mert magányos pénzbirtokosok az adóra nézve pénzeiket oly kedvezőleg nem kezelhetik, mint egy hitelintézet. A' magányosok kölcsönadásit elkerülhellenül a' felmondás joga terheli 's ezzel az örök pörlekedés, ezenkívül ezek az adósságtörlesztési munkákat felvállalni igen ritkán vagy sohasem fogják, 's így az adós sem annuitások sem tőkéből lehozások, sem a' kialakítottnál nagyobb kamat-fizetések által terhétől nem szabadulhat: sőt a' véletlen felmondás, bár kamatit mindig pontosan fizetni tudja is, gyakran oly zavarba hozza, hogy csupán és csak egyedül e' miatt kényto-

len tönkre jutni. Mivel ha le nem fizetheti a' felmondott tőkét, jóságát csufáron kobozzák el: hogy ettől meneküljön, megint magányosakhoz szorul pénzért, mert hitelintézet nincs, 's így magányosaktól vett kölcsön mellett, a' váltótörvények szigorúsága következtében a' koldusbot elkerülhetlen, holott ha hitelintézet van, 's a' kölcsönvevő a' kamatokat fizetheti, ezt nemcsak egészen mellőzheti, sőt annuitások utján 20, 30, vagy 40 esztendő alatt minden terhétől ugy szabadulhat, hogy azt meg sem érzi: ha pedig már kamatit sem fizetheti, még ekkor sem károsul annyira hitelintézetek mellett, mivel jóságainak eladásából több pénzt vehet be, mint mit annak jövedelme föltételez, legtöbbnyire marad még valamije, mikor elkobozás utján talán még terhét sem bírja kifizetni. —

A' felmondás a' legnagyobb terhek egyike a' kötelezvényesre nézve, főleg oly álnok hitelezők ellenében, kik kilesik az időt, midőn az adós nem fizethet, midőn talán háza elégett, v. gabnját a' jég elverte, v. marháji eldöglöttek 'stb. ekkor felmondják a' tőkét, hogy újabb és jutalmazóbb szerződésre léphessenek, kelepcebe keritik a' szorult embert, ezersféle csalással földet, marhát, bort, buzát 'stb. adatnak magoknak az adóssági szerződésen kívül, vagy illyeneket drága áron készpénz helyett tolnak nyakukra. És ha valaki illy, v. ehhez hasonló terhek mellett kölcsönt magányosaktól veszon, oka más nem lehet mint az, hogy hitelintézet nincsen; mert ez addig, míg az adós kamatit fizetheti, a' kölcsönt föl nem mondja, nem levén érdekében hogy adóssakat oserőlgessen, sem hogy csalásra terjesztgesse hálóját, sőt egy jó hitelintézet elfogad akármí terjedelmes törlesztési vállalatot ingyen 's minden fizetés nélkül, mit magányosok nem tehetnek, részint mivel az illetén pénzkezelést nem értik, részint mivel azzal vesződni nem akarnak; részint mivel a' személyek halandók levén, a' pénzbirtokosok minduntalan változnak 's pénzeiket másképp kezelni ohajtván, a' felmondás jogáról le nem mondhatnak, és a' törlesztést semmi árért nem vállalhatják el. Ellenben egy jó hitelintézet, még nem is kívánja, hogy az adósság egyszerre visszafizetessék, hanem hogy az hosszabb vagy rövidebb idő alatt egészen a' hitelezvényes akarata szerint lassankint szüntetessék meg. Mivel egy hitelintézetnek, a' pénzkezelésből némely csekély jövedelme l e v é n — mint látni fogjuk — mentül több a' kezelendő pénz 's hosszabbak a' kezelés éveit, annál nagyobbak az intézet hasznai is. Ezen hasznok erednek

1. A' leszámitolásból (disconto) melly abból áll, hogy a' hitelintézet biztos adós- vagy váltóleveleket, mielőtt idejük lejárt, kifizet, annak hátralevő időre járó kamatját egy fokkal magasabban számítva, magánál fogván.

Ha a' leszámitolás egy év alatti időre teendő: az igen könnyű szerrel eszközölhető, p. o. ha 100 ezer forint volna sz. Györgynapon felveendő, én pedig azt előtte való sz. Mihály napján 's így félésztendővel korábban kívánám felvenni, ha a' kamatláb 6 percent, 100 ezer forintnak félévi kamatját lehuzván, fizet a' hitelintézet 100000 — 3000 = 97000 forintot. De ha több évre terjedő leszámitolás szükséges, az a' számvetésben nagyobb járatosságot kíván: például ha a' fenirt 100 ezer ftot 5 év mulva fognák szerződés szerint lefizetni, de nekem ma volna pénzre szükségem, bemutatam az adóslevelet, (mellynek különben tökéletes és kielégítő hypothekája van) a' hitelintézetnek, és mivel ez 6% tel számítol (discontiroz), fog az intézet ezen levélre nekem kiadni *)

$$p = \frac{100000}{1,06^5} = \dots = 74725 \text{ ft. } 80 \text{ den.}$$

*) Nevezvén a' bemutatott tőkét P.; a' kifizetendő összeget p.; az évek számát n.; a' kamatlábat e.;

$$p = \frac{P}{(1+e)^n}$$
 félévi kamatozással $p = \frac{P}{(1+1/2e)^{2n}}$

azaz a' hitelbank nem várakoztat hanem egyszerre fizet de 100 ezer ft. helyett csak 74,725 ft. 80 d. pénzt ad. egyaránt feltevént azt, hogy a' kötelező levélben 5% kamat feltételeztetik, mit az adós fizetni köteles, ha a' leszámítás ezzel történt volna, kell vala fizetni a' hitelintézetnek

P = 100000 / 1,05^6 = 76569 f. 10 pénz
6% tel leszámítva mint fen . . . 74725 f. 80 p.

a' bank nyeresége . . . 1844 f. 30 p. ez ugyan nem valami busás nyereség, 's ezért semmi tőzser a' fenirt 100 ezer forintos kötelezvényt 5 évvel korábban ki nem fizetné, de a' nemzeti hitelintézet nem tőzserbank, hogy pénzzel nyereszkezdjék, hanem hogy a' haza polgárait segítse, 's a' tőzsérek zsarnokságától fölmentse 's ügyét előmozdítsa.

2) A' felszámításból (esconto) ez abból áll hogy az elmaradt kamatfizetések későbbben is bevételek; hozzáadva egy fokkal magasabb kamattal, a' fizetés idejéig járandó pénzmennyiséget, mely minékutána szint oly kedvezés levén, mint a' leszámítás, méltán egy fokkal magasabb kamattal történhetik: azon egyszerű okból is, hogy némileg serkentessenek az adósok a' kamatoknak pontos befizetésére. És minékutána az illetélen felszámításokban a' hitelintézetnek némi haszna van; látni való, hogy a' fizetések későbbi beérkezése miatt panaszokat nem emel 's az adóst nem zaklatja; ha egyaránt a' hipoteka biztos és rendületlen. Ez megint oly jótékonyasága a' hitelintézetnek, mellyel magányos pénzbirtokos az adóst soha meg nem vigasztalhatja. Kétféle a' felszámítás egyik az egyszerű lefizetendő tőkének felszámítása, másik az évenként fizetendő kamatoké.

a) Ha a' tőke le nem fizettetik a' kiszabott időre, annak minden esetre kamata jár, mi ha egy év alatt megtörténik 's a' kamatláb isméretes, kiszámítani igen könnyű; ellenben ha a' fizetés több évvel későbbben esik, minthogy a' kamat mindig a' hitelezőt, 's nem hitelezvényt illeti, a' lefizetendő kamat is újabb tőkél tekintendő, és így a' le nem fizetett pénznek kamata és kamatok kamata számítandó, még pedig egy fokkal magasabb kamattal: például 100 ezer forint ma lenne lefizetendő, de az adós csak 3 év múlva fizet, kérdés: ha a' kamatláb 6% ra vétetik, mit fog 100 ezer forint helyett 3 év múlva fizetni?*)

P = 100000 (1+0,06)^3 = 119101 f. 60 pénz
azaz fizet 119101 for. 60 pénzt

b) az évenként járó kamat le nem fizettetik annak idejében, a' le nem fizetett kamatok nemcsak magok szaporodnak, hanem a' kamatok kamatai is növekednek, ha a' kamat első évben bármi későn fizettetik le, a' számvetés igen könnyű, ellenben ha évek folynak el a' lefizetésig, a' számvetésben nagyobb jártasságot kíván. A' kamatláb itt is magasabbra emelendő, egyfelől, mivel különös kedvezvény az, ha az adós nem zaklatatik, kamatit akármikor hozhatja: másfelől, hogy az adós némileg serkentessék a' kamatok pontos fizetésére. Egyébiránt a' hitelbank a' kamatok elmaradásából nehézséget nem formál feltevént azt, hogy a' hipoteka nem ingadoz. Azonban itt némelly forraságok szükségesegek, hogy a' hitelbank számvetéseiben ne csalatkozzék. Hiteles irat által ki kell az adósnak nyilatkoztatni, hogy ő a' kiszabott időre nem fizet, azon okból, hogy a' hitelintézet a' hipotekát nagyobb figyelemben tarthassa, 's ha szükségesnek látandja, azt elfoglalás alá vehesse. De ha a' hipoteka nem ingadoz is, a' fizetés sok időre nem halasztható, ez legfőbb 3 évet tehet, akkor, ha már a' hitelintézet erős lábón áll: kezdetben pedig ez alig tehet többet egy évnél. Például, felvettem a' nemzeti hitelbanktól kölcsön 100 ezer forintot η = 5% = 0,05 kamattal, 's így az évi kamat k = 5000 frt. Kérdés: ha 6 esztendőig semmi kamatot nem fizettem, mivel tartozom jelenleg a' banknak? Mivel a' felszámítás pctje egy fokkal magasabb a' kialakított kamat pctjénél ε = 6% = 0,06, 's így, ha félévi kamatozással tartozom, kell fizetnem?**)

K = 5000 * [(1+0,06)^6 - 1] / 0,06 = 38328 frt. 50 p.

azaz: fizetek 6 esztendő múlva 38328 ft. 50 pénzt.

*) P = p(1+ε)^n és félévenként kamatozva
P = p * [(1+ε/2)^{2n} - 1] / (ε/2)

**) K = k * [(1+ε)^n - 1] / ε és félévi kamatozással
K = k * [(1+ε/2)^{2n} - 1] / (ε/2)

Ha a' felszámítás a' kialakított kamatláb szerint történik, akkor a' hitelintézet mit sem nyer, csak tulajdon pénzt kapja vissza kamatostul, és fizet az adós

K = 5000 * [(1+0,05)^6 - 1] / 0,05 = 34063 f. 60 p.

egy fokkal magasabb kamattal mint fen . . . 38328 f. 50 p.

az intézet nyeresége . . . 4264 f. 90 p.

azaz: a' felszámításból a' hitelintézet nyeresége 4264 frt 90 pénz. Mellyből látni való, hogy nincsen oka a' hitelintézetnek, ha egyébiránt a' hipoteka rendületlen, az adóst zaklatni, kivált ha történetesen őt szerencsétlenség is érte a' nélkül, hogy hipotekáját a' szerencsétlenség is elnyelte volna. Csak könnyelműleg tartozásáról ne felejtkezzék. Ez megint oly kedvezés a' hitelezvényesre nézve, mellyet semmi magányos pénzbirtokos nyújtani nem képes; vagy ha megteszi, magát ugyancsak jól megfizetetti az egy fokkal magasabb kamattal meg nem elégedvén. (Tólyi. köv.)

Fejérvári közlés. A' közelebbi mult országgyűlés utáni napokban, bizonyos uri háznál többen együttlevén többféle politikai dolgokról beszélgettünk; nevezetes volt egy tapasztalásban megöszült öreg urnak illyforma fölshóllalása: „Bár tavaly oszlatta volna el ő fölsége az országgyűlést, így kevesebb lett volna a' költéség, mert a' legszükségesebbet elhanyagolták: mult 1843-ban széllyelküldözöttk. k. levélből kitetszik, hogy azért hitta Pozsonyba az ország Rdeit föls. királyunk, hogy az ország főntartásáról annak üdvéről tanácskozzanak: az elsőt, a' legszükségesebbet továbbra halasztották, — de látjuk is a' következtést. Uraim! szóljunk az ország főntartásáról. Délfelől van egy kis bástyánk — Szervia, keletéjszokról semmi sincs (vajjon nem kerül é még elő e' részről a' magyarokra oly siralmas 16d. század) — oda Lengyelország — nyugat felől most nem félhetünk. —

Ezen rövid előadásból — folytatá az öreg ur, — láthatják az urak, milly szükséges lett volna elsőben is a' főntartásról tanácskozni. Példát adnak némileg városink, hol önként polg. örsereg támadt, naponként szaporodik, fegyverben gyakorolja magát 's főnáll minden más segedelem nélkül. Így kellene tenni a' nemességnek is, nemzeti örsereget kellene fölállítani, majd így lenne subsidium is, mellyből a' nemesi adó kikerülne. Ezen beszédre közlünk egyik hallgatót megjegyzé, mikép mai időben a' nemesi fölkeléstől idegenkednek, mert tapasztalás tanusította, hogy Győr alatt sem volt semmi haszna, „mire az öreg ur válaszul adá: „igen is nem volt haszna, mert a' nemesség gyakorlattan volt, azt pedig nem hihetem, hogy ettől a' kormány idegen, hát b. e. Mária Theresia föls. királynénkat nem nemesi fölkelés segítette é ki egyik a' veszedelemből? tudjuk a' historiából, mit tett valaha a' magyar vitézség — most hamu alatt a' régi tűz csak pislog, ezt kellene a' nemzeti örsereg által föléleszteni, mert nem hihetni, hogy a' világ mindig oly csendes legyen — néha a' falusi főbírónak jobb fölállítása van mint a' vármegyei főbírónak. Én — mond ő — 1842ik év utóján irtam a' Jelenkor szerkesztőjének egy kis előadást, kértém hogy lapjaiba iktassa, de nem tudni miokon, nem tettem, hanem nevet tudni kívánta, mert nevet helyett, mellyet flogatni nem akartam V. N. Met irtam. Erre kértük őt hogy ezen előadását mutassa nekünk is. — „Szivesen monda ő, 's az iratot másnap átadá, mellyben annak eleje a' tótokról 's illyrekről szólván az ide vonatkozó jegyzetek eképen vagynak:

Az ország hasonló egy nagy kerthez, mellyben a' tulajdonos a' fő kertész; gondos levén, azt mindenkép szépití, gyarapítja, a' vadfákba szelidebb gyümölcsfákat ollogat, ugye de valamint a' kertnek, hogy ezt tenni lehessen, jó kerítésének, ugye az országnak is, mielőtt fölvirágoztatásáról gondoskodnánk, főntartására nézve jó intézeteinek kell lenni.

Már nem messze kell lenni azon időnek, mellyben az ország Rdei főképen az ország főntartásáról fognak tanácskozni. Közös erővel szerezvén az országot, egymásnak lekötélezettei vagyunk. Nem ugy van most mint 1797ki nemesi fölkeléskor — kik közt magam is fegyverviselő voltam; félévig együttlevén idő volt magunkat gyakorolni, az akkori hadifogásokat megtanulni, végre összegyűlvén Szombathely alatt táboroztunk, hol is akkori uralkodó fejedelmünk 's más idegen nemzetbeliek is meglátogatván bennünket a' hozzáértők hadi jártasságunkkal igen megelégedtek, hírünk a' franoeziához is elterjedvén békeség lett: széjjeloszolván azonban, annyira összeszoktunk 's barátoktunk, hogy egymástól zokogva bucsuztunk el. De azután következett időkből a' megokosodott francia nem várta be a'

nemesi fölkelés elkészültését, sietve nyomult az ország belsejébe: 1809ki fölkeléskor készületlen kellett ellenség elibe állani, némelly vármegyék a' győri útközre el sem érkezhettek. Már most ideje a' nemzetörserreg fölállításának a' nemességből; a' nemes született hatona, az ollyannak, kinek eleji is kitűnök voltak az országban, nem kell sem sorshuzás, sem más erőszak, ujjal kell rá mutatni, 's kész a' menetelre (?) Ugy is megszaporodván a' nemesség, nem jár mindenkinek hivatal, otthon tekereg, van több ollyan is, ki henyeségben erkölcselenségre is vetemül. Oh pedig az igaz magyarnak igaz a' lelke is! kedves atyámfiai! nem ékesen de tapasztalásom szerint irtam.

Eddig az irat szavai. Ezen egyszerű igénytelen de mély fontosságú szavakat hirlap utján közzé teszi Tihamér.

(Journalistáinknak pro memoria.) „Pesten van egy utca, „igy kezdé a' Pesti Hirlap 1842ik évi 132 számában a' fővárosi újdonságok írója cikkét, „az utcában egy kétemeletes ház, a' második emeletben egy leányintézet“ sat. hihetőleg akaratlanul jelt adva egy armányszülte szemtelen pletykának elterjedésére melly azonnal hirlapokban 's hirlapokon kívül szóba hozva, országunk határait bejárá, örvényébe sodorván nemcsak az érintett leányintézetet, hanem egyedeket is, kik vele legkisebb érintkezésben nem voltak; kik ennél fogva magok a' mendemonda keletkezésén legnagyobb mértékben elcsudálkoztak. A' dolog oda jutott, hogy végre a' hatóságnak belé kellett avatkozni, büntetni az armánysokat 's eszközeiket, elégtételt adni az ártatlanul rágalmozott nevelőnőnek, mint ez az 1843 évi Jelenkor 16 számának budapesti naplójában híven meg van írva. De ezzel a' szomorujátéknak, mellynek czime „armány és journalistikai könnyelműség“ még vége nem lön. A' leány a' legkényesebb kincs atyja házána 's ki korholhatja érte hogy ő ezt az igazságosan vagy igazságtalanul elhíresztelt intézetbe küldeni fél? És ume uraim, Pesten még mindig van egy utca 's ezen utcában egy kétemeletű ház, de ezen második emeletben nincs leányintézet többé, hanem ez intézet üres szobáiban egy armány 's hirlapi könnyelműség által tönkre tett nevelőnő ül bírólálag lefoglalt butorai közt 's mellette siránkozva egyetlen magzatja egy ártatlan kis leány. E' volt nevelőnőnek elhagyott, kétségbeesett állapotja, ha még lehetne valaki, a' ki azt szóba hozhatná, legkétségteleb tanuja ártatlanságának, 's rajta még sem könyörül sem ég, sem föld, mert azok, a' kik tönkre tették, akaratban és tehetségben szükölködnek, a' kik pedig ok nélkül a' pletykába belé sodortattak, szépen köszönik, hogy még annak költségeit is fizessék.

És ez a' szomorujáték vége. Kezdő journalista, ki hivatásodnak tartod a' sőtében patvarkodó bünt a' nyilvánosság szüvénekével szem elibe állítani, mielőtt tolhoz nyulnál, látogasd meg Pesten az érintett utcát, ezen utcában a' kétemeletes házat, ezen házban a' pusztán álló nevelőintézet szobáit, 's ezen szobákban a' halvány kétségbeesett nevelőnőt és siránkozó gyermekét, 's itt, annyi nyomor előtt, tedd le esküdet, miszerint könnyelműleg soha cikket nem írsz, csakhogy szerződésed szerint a' papiros beteljék 's a' jó szándék és czél mellett egyszersmind a' dolog lehető következeit is érte fontolóra veszed, ámbár ez némelly böven irkáló és szónokló hazaboldogítóink legesekélyebb gondja. Pályád ifju! több ember- 's világisméretet követel mint a' mennyivel birsz 's a' mennyit híres journalistikánk részint eddigelé bizonyított, a' társaságnak pedig olly viszonyok is léteznek, mellyeken, ha rossz akarat vagy oktalanság által megzavartatnak, az állodalom egész mindenhatósága többé segíteni nem képes. Máskép cselekedve, tenmagadnak tulajdonítsd, ha pályádon áldás helyett embornyomort terjesztesz, melly mint e' gyászeset okozóin, ha előbb nem, végórásban rémkép állandágyad mellett homlokodra halálverítéket sajtolván. F.

Lapszemelvény. Midőn valamely nemzetnél a' szellemi erő 's értelmiség ugyszólván szempontosul arra, hogy a' közügyek menetét folyton figyelemmel kísérje 's azok fejletét eszközölje; akkor olly roppant számmal tűnek föl minden részről az érdekesnél érdekesb események, miszerint nem kis munkába kerül az összefüggés lánczszemeit mindenütt föllelni, 's egymással kapcsolatba hozni, 's majd lehetlen, mindenesetre egyes erőt haladó föladat minden egyes, egyébiránt közérdekű jelenetet azon kiterjedésben, 's olly részletességben tárgyalni, millyent akár a' külön tárgyak fontossága, akár az egésznek közvetett érdeke javasolnának. A' milly örvendetes a' dolgok ez állása a' nemzet minden egyes tagjára nézve, mennyiben kiki szemlélője levén a' napokinti haladásnak, élénken osztozik a' közjólét szilárdulása fölötti közörömben; ép olly szoros kötele-

sége azoknak, kik bármi tekintetben a' nemzeti mozgalmak organumai, hol csak lehet, minél nagyobb mértékben, lehetőleg tisztán kiemelni mindazt, mi a' nemzet figyelmére méltónak találhatók, 's olyatán sorozatban tüntetni föl, mely mind a' szemlélok részéről minél több fátadalom 's kutatásnak vegye elejét, mind a' külön igényeknek, mennyiben azok a' közjó fő parancs-szózatával egyeztetetők, kívánt arányban megfeleljen. E' szempontból tekintve hazai mozgalminkat, új rovatot nyitunk lapunkban, mely némileg leltáru szolgáljon azon apróbb napi eseményeknek, melyek itt ott föltűnedeznek, 's kisebb érdekűek, hogy sem teendőink roppant halmaza mellett jelenleg egyenként véte terjedelmesen tárgyalhatnának, 's ismét nagyvonalú jelentékűek, hogy sem honi érdekeink kockáztatása vagy némi rövidege nélkül őket figyelmen kívül lehetne hagyni. Általában jelen rovatunkra nézve azok kívánunk lenni, mi saját körében a' tengerparti csendes munkásságu halász, ki viharos éj után egyenként fogja ki a' zajló hultámtortaltól mind azt, mi a' k u z d ö elemek által fölszínre hajtva bármi tekintetben hasznosnak mutatkozik; igaz hogy a' kopárszirtek e' mogorva fia jobban örvend, ha olykor gazdag kelmék vagy más nagyobb becsű czikk jutott birtokába, mint ha az egész fogat nem több holmi deszka- 's töredezett fadaraboknál; de ő ezt is gondosan összeszedi, 's kitudja, vajjon nem e' csekély értékű szerzeményből készül e' a' ladik, mellyen veszélyben forgó embertársai szabadulását eszközözlendi? — Azon fölül tehát hogy e' rovatunkkal hasznosan mulattatni szándékozunk, azon czélt is tűzzük ki magunknak, miszerint főbb teendőink elrendezendése után, ha t. i. majd a' részletességek kora bekövetkezik, némi elődolgozatot nyujtassunk azoknak, kik e' hon ügyeinek további alakítása 's intézésére megbízva leendnek. Lapszemelvénynek nevezzük e' rovatot, mivel természetesen átböngészve a' külön tartalmu és színezetű lapokat, ki szemelni ügyekezünk mindazt, mit e' rovatba tartozónak itélendünk; egyébiránt e' czimirat nem zárja ki oly tárgyak fölvetelét, melyek tán más uton jutandnak tudomásunkra, de azért méltó helyet foglalandnak e' hasábkon. 'S most fogjunk a' szemeléshez 's kezdjük el e' rovatot oly tárgy megpendítésével, mellyet örömmel hall minden igaz magyar, azok pedig kiknek kebelhurjain hasonló olvasásánál rokon hangok vonulnak át, fölkeltve öntetteik nagyszerű tudata által, önmagokat lássák e' visszavetett sugarakban letűkrözve jusson eszükbe, miszerint ha olykor a' legnagyobbak is félre ismértetnek vagy eléggé nem méltányoltatnak kortársaik által, azért emlékek ki nem hal, mert az általok elhintett magvak lassan ugyan de egyre erősbulve gyökereznek a' történetek hű térein, 's a' részrehajlást nem ismerő idő által előbb utóbb föl fognak virágozni 's gyümölcsökké érlődni, gyümölcsökké, miket midőn az utódok kéjéret közt élveznek, hálás szívvel mondanak áldást azok hamvaira, kik felejtve önmagukat, felejtve a' pillanat mulékony igényeit, tettek 's hatottak erejük szakadtaig, nem ismérve más ezélt pályájokon a' haza biztos alapra helyezett jövő nagyságánál, 's nem keresve más jutalmat, mint melylyet a' honpolgári kötelesség betöltésének tudata nyujtani szokott. —

Tolnai Festetics György a' keszhelyi Georgikon alapítója egy azon kevesek közül, kik polgári pályájok folytán teljesülve látták legszebb reményiket, a' nélkül hogy az élet keserű ürömcseppet kelene izelniük, oly körülmény, mely nagy férfiak életében nem tekinthető egészen egyedi fölfogás és e' szerint intézett cselekvésmód eredményeül, hanem nagy részt kor 's belviszonyok után magyarázandó. A' gazdaképző intézet Keszhelyen ma is főnáll 's pedig oly belsejkezetettel, mely eléggé tanusítja, mennyire kedves eszméje lehetett a' nagy férfiak hasonló intézetnek hazánkban föllállítása. Sokat kellett a' boldogultnak e' nagy eszmével foglalkodnia 's itélve az eredmény után, ránk nézve nemzeti kincs lenne ismerni az elveket, mellyek indokul, tudni a' nézeteket, mellyek irányul szolgálták az eszme létesítésénél. Ohajtható volna pedig ez annyival inkább, mivel közösen érzett hiány honunkban oly adatok nem léte, mellyek a' nemzet-élet történeti összeállítására az első anyagot szolgáltatnának; míg mi más nemzetek példájára nem ügyekezünk azon kicsit is, mi a' magyarnak közkincesül tekinthető, összegyűjteni, 's ez által lassanként előkészületeket tenni nemzeti létünk eredete, fejlődése 's jelen állapota szóval nemzet-történetünk alapítása iránt, addig az oly fönnhirdetett intelligencia alig leend több, fölületes, irány nélküli ide oda kapkodás bizonytalan nyilatkozatainál, mely eléggé arra, hogy önámítás közepett hirdessük nagyságunk 's óriási haladásunkat, ha aztán tőszomszédink ellenkezőt látnak is; és e' zaj nem egyéb a' hajdankor hadkiáltásánál, mely

arra szolgált, hogy rémülésbe hozva az ellent, elfődje előle a' sereg gyöngeségét.

Ha tán kérdeznék valaki: miért épen itt 's ez alkalommal teszünk a' halhatlan hazafiról említést? annak egész szíveséggel felelnök, miszerint e' tárgyra eszmétársulat utján jutánk. Ki nem hallott Pestalozziról a' nevelés új rendszerének alapítójáról? ennyi 's tán több volt a' nevelés ügyére nézve Fellenberg, ki nov. 20 's 21 ke közt hazája 's az emberiség kipótolhatlan veszteségire meghalt. Ezen Fellenberggel, kinek saját költségén föllállított nevelő 's tanintézetet mintaul szolgálták nemcsak Europa, de Amerika 's egyéb világrészek hasonló intézkedésinél; — kitől a' világ első fejdelmei 's leghíreseb kormányfőiről hallgatók vagy tanulók az uralkodás, népkormány és nemzetjöllet elveit; ki egy maga többet tőn hazájáerkölsi és szellemi emelésire, mint tán valamennyinek ugyane' czélra intézett törekvései együttléve — ezen Fellenberggel Festetics György jó időig levelezett, 's e' levelek mint értesültünk, az elhunyt schweizi hátrahagyott irományi közt maiglan megvannak! Jelen sorok által főleg oda czéloztunk, hogy a' hazafiak figyelmét általjában, de különösen a' minden szempért jóéért buzgó ns gróf, a' keszhelyi intézet nagy alapítójának hű keblü örököse részvétét e' tárgy iránt fő ébresszük; mert meg vagyunk győződve, miként e' levelek akár történeti adalék gyanánt t e k i n t v e, akár pedig az elhanyagolt hazai nevelésügy körül bekövetkező munkálatok segédforrásaként használva mondhatlan nyereség lenne nemzeti haladásunk nagy munkájánál, mely fölött ép ugy elmondhatjuk, mint Fellenberg egykor hazája rongált állapotja fölött elmondá: czélszerű nevelés az egyetlen eszköz, mellynek kellő használata bennünket a' kor egyre súlyosbuló bajai ellen tartósan biztosíthat. Mi egyéb az élet egy megfejtenő kérdésnél? kiált föl egyik erdélyi hazánkfia igazolva a' kérdéssé' modort, mellyben „nőképző“ műveit szerkeszté, 's igaz van, mert minél mélyebben hatunk, annál inkább meggyőződünk, miként sok, szerfölött sok az, mi mindenütt kérdés alakban áll előttünk fölhíva a' szellem és ész minden erőt 's feleletet várva az embertől. Minél kevésbbé vannak kifejtve értelmi tehetségink, annál nehezebb kielégítő okát lelmi a' körünkbe eső tüneményeknek, más részt meg a' tudni kívánás annál könnyebben kihagyja magát elégtetté rövid de első pillanatra természetesen mutatkozó magyarázat és fölvilágosítás által. A' gyermekvilág szűk határu látkörén másképp állnak a' tünemények, mint a' szüntelen magasbra emelkedő férfiu lelki szemei előtt; mint anyagiakban 's érzéki benyomásoknál első pillanatra csak a' fővonalokat vesszük észre 's aztán kezdünk megkülönböztetni árnyéklakatok 's egyéb kevesbbé fölülő tulajdonságokat; aztán gondolunk ok 's okozat, 's a' kettő közti kapcsolatra, 's elvégre innen emelkedünk az okerök szabályszerinti működésének vizsgálatáig: szinte azonképen történik ez velünk az erkölcsiekre nézve, hol lassanként emelkedünk az érzelmeik honából azon magasb körök fölé, mellyeket az ész 's értelem világa tárnak fel törekvő szellemünk előtt. Mi természetesen ennél fogva, mint a' szükséges ismeretek közlésére oly utat keresni, mely a' képezendő egyed kora 's fölfogásához illő arányt tart 's lehető legtöbb sikert biztosít. Gyermeknek, az ifjuság zsenyéje, meg a' nők általjában, azok részéről, kik a' polgári társaság e' reménysarjadéki nevelésére vannak megbízva, oly eljárást tesznek szükségessé, mely lehetővé tegye azon igények teljesülését, mik a' társasléte és élet-dús elemeivel összecsalottatvák; oktatás és nevelés két különböző eszköz e' nagyszerű földadat megoldására, 's hol e' kettő szerencsésen egyesül, 's egymást elősegítve alkalmaztatik, ott a' haza jövője fölött aggódni nincsen ok. Nálunk a' növevelés ügye korán sincs még azon mértékben méltányolva, mint azt az emberiség iránti tekintetek, de főleg hazánk ingékony állapotja, parancsolva kívánják, 's ha valahol, e' tekintetben igen magasra feszülvök várakozásink, mellyek betöltését azoktól reméljük, kik előbb utóbb ez életérdekű ügy elintézésére megbízva leendnek; addig részünkre nem marad más főn, mint minden kitelhető módon járulni egyedi tehetségink szerint a' nagy munka előkészítéséhez, más részben meg hálás szívvel fogadni azt, mit e' téren egyesek buzgósága 's honszeretete hoz létre. Vannak e' hazában korszorús férfiak, kik szóval tettel buzgódtak ez ügy mellett, 's kikre eddig is száz meg száz jó szüie esd áldást; ámde azért még irodalmi tekintetben is fölötté sok van hátra, 's így nem lehet hazafiu öröm nélkül találkoznunk azokkal, kik e' kevésbé munkált földet fáradhatlan buzgalommal mivölik, 's gazdagítják hazájukat ott, hol annak erre legnagyobb szüksége van. Kettős polgári jutalom illetné azt, ki körülményink közt erőt a' nevelési ügynek szenteli, mert ez nem csupán honfui

kötelességet tanusít polgártársai bajainak enyhítése körül, hanem homlokán hordozza a' férfias lemondás és igénytelen hazafiság nyilatkozványát, mert oly munkában fáradoz, mely noha nemzetére áldást idéz, legfőjebb is némi megismerésre számíthat, illő méltánylatra érdemlett jutalomra honfitársai közt — nem! 'S e' meglepő nyilatkozatunk után, mely szívből jő, és szívhez kívánna hatni, örömezet közt írjuk ide erdélyi rokonunk legújabbban megjelent 's többi közt Heckenast G — nál is kapható művének czimét, mely már magában elég erővel bír arra, hogy minden műveltebb magyar anya által megszereztessek. „Nőképző“ írta ifj. Farkas Dániel ns. alsó-fejéri törv. iktató. Az egész munka két nagy szakaszra osztatik, mellyek elsője az ész-másik a' szív-miveltiséget tárgyzandja. — Wildner Ign. ki főleg váltótörvénykönyvünk készítésénél mutatott buzgalmaért 1840ki orsz. gyűlésünkön honfussított — Barsvármegyében tölgy-erdőket vett hasznonbérbe, 's Kosztolányban föllállított nagyszerű butorgyáraból a' haza külön tájait nem sokára legszebb, 's mi főtekinetet érdemel, tartós, 's még is az eddigihez képest szerfölött olcsón butorneműekkel, különösen pedig talajlapokkal (Parquetten) látandja el. A' gyárművek czélszerűségéről kezeskedik a' gyár belsejkezete, mellynek gépei ismert híri bécsi erőműgyárból kerültek. — Honigberger József mult hó 22kén érkezett vissza 15 hónapi távollét után családja körébe Brassóba; ő testvére azon Honigbergernek, ki Lahoreban, főleg az utóbbi politikai zavarok közt oly jelentékes szerepet játszik. Keletindióból Egyiptuson 's Görögországon át 5 hónap alatt ért haza Erdélybe, 's a' Siebenbünger Wochenblattnak ígéretet tőn, miszerint mindazt, mit e' látogatási utazás alatt közérdekűt látott 's tapasztalt, az említett lapban közlendi. (Folyt. köv.)

Verőczemegyel közgyűlés. Eszék oct. végén. Főkormányzónk mult hó végén megyénkbe érkezett, azt kerületenkint megvizsgálandó. Oct. 1jére rendkívüli közgyűlés lőn hirdetve, és összejött számos rend kíváncsiságból, de a' gyűlés semmi különös tárgyzal nem foglalkozott, a' napi renden levő országgyűlési adatokat taglalván, mellyek eredvényit alább adjuk. Nem lesz érdektelen egy napi anecdotát ide sorolni. A' kerületek vizsgálata közben oct 4kén a' diakovári járásra került a' sor, hol az illető főbíró népszerű ünnepéllyel fogadá ő méltóságát, rendelést előre tevén, hogy a' közben eső vukai állomáson az ottani lakóság ünnepélyes öltönyben 's 6. lyány szokott selyem mezben várja a' főkormányzót, 's tartományi anyanyelvén üdvözölje: midőn azonban oct. 4. mintegy déltájban (mert reggel még jegyzőkönyvhitelesítés tartatott) Eszékéről előre rándulna, jól rendezett szertartását megtekintendő, megdöbbenve veszi észre, hogy a' lyányok szokott selyem nyakkendő 's vállfüzér és zöld selyem köczüle helyett csinosan ugyan 's tiszta fejrbe öltözve készen vannak, de a' selyem mez hiányzik, a' férfiak pedig mind ócska szürkankóba burkoltan, ó kalapokban várják főispánjokat, sőt a' lyányoknál még szokott tartományi ékszereik (lyuggatott, selyemsinóron függő aranyok) is egészen hiányzanak, a' falubíró kérdőre vonta, de ez veritéktől izjedt homlokát törölgetvén így felelt: Uram! megengedjen, de selyem ruha 's aranyok most az egyszer lehetlen tárgyak, mennyi az adó! hátha még főispánunk látná az aranyokat, a' selyemruhát, tudja isten, mennyi új adót nem nyomnának amugy is terhelt vállainkra — nem lehet — nem lehet — az idő szűke sürgetvén alig tudaa' főbíró őket annyira birni, hogy az egyik (cortés házból levő) lyányzó az általa is e' végett szerzett 6 darab aranyt nyakába akasztaná! — A' nem sokára megérkezett főkormányzót a' lyányok négyen tartományi nyelven elszavalt rövid beszéddel üdvözölék, ketteje neki finom len szövetből készült (csenár vagy dízeklia) arany fonallal himzett törülköző kendőt nyujtott át, egyike bokrétaival, másika meg egy nagy almával kedveskedett 'sat. A' közgy. országgy. tárgyak folytak. 12 millió kölcsönre, vagy ha ez megbuknék, jövő orsz. gy. 3 millió subsidiúra szavaztunk. Jó rendfőntartás fejében városi főfelügyelő kell, de mérsékelt hatalommal. A' polgári képesség a' főrendek utolsó javaslata szerint fogadtassék el. A' bányavárosok ügye képviselőink okos önkényére bizatott. A' vucsin-fümei vonalvasut pártolatott, ha t. i. Wallau házásai közt ez a' selejtekből kívánszoroghatna! az urbéri pöröknel még az új törvények kelte előtt fölküldött, 's utánok ezekre tett hivatkozással visszaküldött szabályozási pörökre nézve Verőcze a' beadott sérelemtől elállott. A' kegy. kir. leiratok tudomásul vétettek. — Oct. 21kén kezdődött az évnegyedes közgyűlés, mely a' szokott scontrából állott és semmi közérdekű tárgyat nem foglalt magában — 'sa't.

Szabolezból. Országgyűlés elmúltával minden

honfának, ki átalakulásunk nehéz és hosszú munkájához bármikép járulni kíván, figyelmét mindenk fölé a' megyei életre 's ebben főleg a' választásokra kell fordítania: megyei életre, mert megyei rendszerünk a' kor szükségéhez simitandó alkotmányunk sarkköve; választásokra, mert ezeknek egész serge indítványoztatik az új születendő magyar alkotmányban a' népnek boldogító, üdvözítő, istenítő eszközeül meghonosíttatni. Ez okból igen kívánatos, miszerint úgy a' megyei tudósítók részletesben írják le a' megyei eseményeket, mint hogy a' sajtó mezején ezeknek bővebb és szabadabb megvitatása engedtessek meg. — Szabolcsban Erdély kormányzója és szeretve tisztelt főispánunk széki gr. Teleki József ő excja nov. 28-ára tűz ki a' tisztválasztás határidejét, és jó korán nagy mozgalmak indítottak a' tág Szabolcsban és Szabolcsszomszédságában tova kelet felé. Az értelmes rész ugyan abban állapodék meg, miszerint alkalmas jó tisztviselők fokokként léptessenek elő, 's különösen az önérdéktől ment tiszta keblek buzgón ohajták, hogy eddigi példás buzgalmu és széles tudományu első alispánunk helyét a' szinte minden tekintetben minden dicséretben felülálló volt másodalispánunk foglalja el. Ő maga ezen főhivatalra nem vergődött; hanem barátai előtt és nyilvánosan oda nyilatkozék, ha őt a' közbizodalom megválasztandja, azt megköszönendi 's buzgalmaival meg fogja hálálni, de csábítani, izgatni nem fog, sőt még valamely pártfőnökkel sem akar kezét fogni. Ámde nem mindnyájan gondolkoznak így a' megyében, és két különben igen tisztelt és érdemes ur vállat vállhoz és erszényt erszényhez vetve 's kezét kézzel ragadva meg töménytelen népet gyűjtött össze Szabolcsban és kivüle, 's a' kitűzött határnapon, minden esőzés és végtelen sár daczára is több mint 4000 ember jelent meg székvárosunkban. Mondják, az alföldről 10 ft. volt egy voks fuvarbéro, mihez még a' napidijakat és a' sok étel ital árát tudva, elgondolhatni: milly drága a' megyei hivatal, 's mikép fogják azt az utódok érezni negyed és ötöd iziglen is. Elek és Péchy nevé kiáltások száz torok. A' piac jobb oldalát a' ref. templom felől a' veres tollal és sok veres sápkával ékített tábor foglalá el, míg a' másik fél éjszaki részen vonult el. Egyik táborból tilos vala másikba átmenni, 's midőn azt néhány jobb ember megpróbálá, zavar lön, és katonák száguldoztak elő, kik erős sort formáltak a' két párt között, így teljes lehetetlenné lön az átmenet. És midőn a' candidatio ki lön mondva, rövid egyezkedés 's commandírozás után azonnal Kállay nevet harsogott a' veres tábor. — Ő excellencia szokott tartalomdús beszéddel nyitván meg a' választó k. gyűlést fölolvastatá ő fels. a' tisztújításokra rendet szabó kegy. kir. leiratát, és volt első alispánunk, ki a' megyei szolgálattól mindenk méltó sajnára már régen bucsút kívánt venni, az egész tisztikar nevében a' hivatalt letette, megköszönte. És kezdődék a' szavazatszedés, mellynek csak napszállatkor lön vége, olly eredményel: miszerint a' három jelölt közül Elek Mihály nyert 1855 szavazatot, Kállay Menyhért 2439-et és Péchy László 260-t. Késő este ő exlja az erkélyről kijelenté az előbb Kállay most már Péchy nevé kiáltozó népek, miszerint a' szavazat eredménye a' fentebb megirt 's o' szerint K. M. első alispán; a' többi pedig holnap leendő megválasztandó. Ekkor sok jeles férfiú kérelmet nyujta ő exljához, hogy őket egyetlen hivatalra se méltóztassék kijelölni. Másnap nov. 29-én illy eredményel ment véghez az új tisztikar-választás: 2ik alispánná lett felkiáltással: pécsujfalusi Péchy László. Főjegyző: csomai Bay Fer. volt követünk; alj.: Kausay Kár. és Tatár Ant. Főügyész: Hunyady József, alügy.: Uray Tamás, Gergelyfy János és Komjáthy Pál. Főszbiró dadai Járásban Mikecz Ferencz, ki azonban mint közhivataloktól már visszavonult érdemes férfiú a' tisztválasztáson nem lévén jelen, még eddig kétséges: ha vajjon fölállalandja ő a' szorultságból ráruházott 's a' készülöben levő erős oppositio ellenében szokotnál terhesebb hivatalt. Alszbirák: Kállay Ubul, Mikecz Pál és Csuha Tamás. Aladós. Szepsy István. Esküttek: Bodó Ferencz, Fehér Sándor és Jármy József. Csenedbirtos: Laskay Péter. Magtári birtos: Kovách Ferencz. Náduvარი jár. főszb. Kállay Jenő volt csanádi követ, kinek honába visszajövetlén méltán örvendhetünk. Alszb. Nagy István, Ráczó Lajos és Pap Antal. Esküttek: Lász. Aloiz, Szunyoghgy és Molnár Gedeon. — Batori járásban főszb. Szilez Lajos. Alszb. Szabó Albert és Jármy Andr. Aladós. Szegedy Pál. Esküttek: Szilez Ferencz, Ujlaky István és Gergelyfy. Magtári birtos: Kóvér Miklós. A' kisvárdai járást és az egész tisztikar névsorának kiegészítését máskor, ez ügy is holnap nov. 30-án fog hitet tenni és a' jegyzőkönyv hitelesíttetni. Legyen elég végül kijelentem sajnós aggodalmamat megyénk jövődjére fölött, mely

alkalmasint nem nagyon hasonlatlan lesz a' szomszéd Szathmárhoz, a' gyászos meghasonlás magvai mélyen el levén vettelve. E.

Spanyolország.

Madridi lapok telvék a' Narvaez által rendezett bálünnepély dicsőítésével; mellyre 1500 személy volt hivatalos. A' királyné Narvaezzel járta az első rigodont az anyja Bresson gróffal, Rianzares hg pedig don Francisco de Paula infans lyányai egyikével. Ugyanezt ismételni volt szerencsés a' királynével a' később megjelent angol követ is. A' polka Madridban úgy látszik még egészen új; mert a' királyné szerfölött ohajtá látni, mire néhány hölgy el is járta azt. Ő fels. reggeli 4 órakor hagyák el a' táncztermet. Ünnepele estéjén Narvaez néhány szomszéd épületet megmotoztatott, mert hirül vevé, hogy egyikbe azok közül gyszorokat halmaztak, miket mulatság ideje alatt szándékoznak fellobbantani; azonban mi sem történt. Congressusban a' reformi viták nagyon csöndesek voltak, nem csuda, hisz követurak álmosak valának; csak a' határozat méltó említésre, melly így hangzik: A' senatorok számát nem határozzák meg; kineveztetésük a' királyt illeti; kineveztetési képességet 30 ezer real évi jövedelem ad. Egyébiránt a' spanyol eseményekről még semmi bizonyost nem tudhatni. Bayonnei nov. 24. d. kelt hírek szerint Zurbano sógora és 23 éves fia a' kir. csapatok kezébe esett 's Logronyóban foglyokul őriztetnek. A' National madridi levelezője sem említ semmi újabb tény, csak az uralkodó párt aggodalmait festi élénkül; 's azt közli, hogy Narvaez 19 legmeghíltebb tisztjeit olly megbízással küldé el, hogy szinleg Zurbanohoz csatlakozzanak 's aztán árulják el vagy öljék meg. Azt is említi, hogy egy congressusi beszédében Esparterot mint gyalázatos banditát czimezé, mit azonban, több kihívást huzván maga után, visszavont. Több haladás-párti főnök tartózkodik jelenleg Parisban, kik nagy részt tudományos készületekkel foglalkoznak.

Anglia.

Görögorsz. külvizonyairól köv. elmélkedik egy londoni levelező: szükségtelen ismételnem hogy az athenei legújabb miniszterváltozás kellemetlen hatást idézett Londonban elő. A' görög ügyek ezen változás-szülte állása iránt leginkább a' londoni orosz képviselővel törtölt tanácskozvány után az angol miniszterség elé azon bánásmódi terv terjeszteték, mi Oroszországnak a' görög új kezelés irányában sinórmértékül szolgál 's miben a' londoni kabinet föltétlenül megegyezék. Legfontosb pontjai annak következők: A' mostani görög miniszterség iránt legkisebb ellenszenv se nyilvánítás, azaz: a' miniszterek személyiségét közönyösen és csak elveiket 's tulajdonképi szándékukat kell határozottan tekintetbe venni. A' kabinetek általi gyámolittatást azon föltétlhez kell kötni, ha a' görög miniszterség tettek által bizonyítja be, mikép őszinte szándoka kibékülés, rend 's nyugalom ösvényén az ország jóllétét ereje szerint előmozdítani. Végre a' három védhatalom atheni képviselői által azon egyhangu határozatáról értesítendi a' görög kormányt, hogy az 1843 nov. 17. d. londoni kölcsönös megállapodás fentartandó; vagy más szavakkal: a' Görög- és Törökország közti mostani határvonalak háborgatása meggátolandó. Ezen tervhez alkalmazott szigoru utasításokat kaptak az angol és orosz atheni követek, keseri megrovással azonban a' fizetésben hátramaradás iránt, bár a' törlesztésre jelenleg kevés remény mutatkozik. Csak Franciaorsz. játszik nagy lelki pénzérdekeknel. Mi pedig Ausztriának a' görög ügyekbeni nyilatkozására adott orosz feleletet illeti: a' sz. pétervári kabinet Ausztria nézetait igen hízeltedőleg méltányolja 's a' görögországi határok török rovásra kísérleendő terjesztésének ellenmond. O'Connell mezei lakát elhagyta, hogy néhány repeal-ünnepen megjelenhessék; mult hétfőn ment a' Kerry grófságbeli Traleebe, 50—60 ezer ember által fogadtatva. A' sokasághoz intézett beszédében elő sem hozá a' foederalismust, hanem csak a' repealt emlegette. Ő most, így beszélt, Irland protest. 's kath. lakosaiért munkálkodik 's nem nyugszik meg előbb, míg Dublinban ismét irlandi parlamentet lát. Nov. 19. d. tarták a' longyel menekvők fölségüllesére évenként a' d a t n i szokott tánczvizalmat; mellyel hangversenyt kötének össze 's ebben angol 's olasz énekesek 's énekesnők működtek. Tiszta jövedelemnek, a' költségek levonátása után, tetemesnek kellett lenni. —

O'Connell nov. 20. d. ment Limerickbe, hasonló nevű grófság fővárosába, fogadtatva hullámzó néptömegetől 's köszöngötte az ablakokra, honnan Irland legszébb hölgyei kendőket és szalagokat lebegtettek felé 's miután több utcán végig vonult 's ez Eurice vendéglőben megszállt: beszédet tartott a' sokasághoz régi re-

pealmodorban. A' repealügy kedvező jövőjével kecsgeté a' népet, mire különösen most számíthatnak, midőn kath. 's prot. közelednek egymáshoz, hathatósan intett mindent kicsapongások 's vétkek ellen, millyenek nem rég Tipperary grófságban történtek. Ezen bajokat orvosolni, mondá ő, főkötelessége a' repealnek. Beszédje végén felhívá a' népet: éltesse, Victoria krnőt 's az iri. parlamentet; 's ezt, szükségtelen mondanunk, nem kelle többszer nógatnia. Tiszteletére a' színházban adtak nagy lakomát, mellyben 750 vendég vőn részt 's ugyanannyi hölgy diszelge a' páholyokban 's karzatonkon. Az első áldomás, Irland 's a' nép're, második, O'Connell 's a' repeal're ürittetvén, O'Connell a' szédítő tetszaj csilapulta után köv. beszélt: „Ugy hiszem hogy ez emlékünnepe, azaz örömmilyványítás a' multakon. Én hagyom a' multat 's örömeztébb gondolkozom a' jövőről. Soha sem voltam én barátja „dicsteljes 's halhatlan emlékeknek“ (czélzás azon szólásmódra, mivel az orangisták III. Vilmos emlékére áldomásoznak. Kaczaj), 's nem annyira forog elémében mit tettünk, mint mihez kezdendünk; 's azért vagyok köztetek. Nem úgy jövök köztetek mint bor-friszítette óriás, hanem mint tengeri szél 's honbérzi vadászat — edzette izgató. Szinem, mint látjátok, bizony nem ollyan mint ama gyógyszerárúsé, Romeo 's Julia-ban. (Tetszésvihar 's kaczaj). Hogy pedig testben 's lélekben erőt érzek, ez onnan van, mert tisztán látom magam előtt, hogy ha magunkhoz hívek maradunk, Irland irlandiaké leendő. 'S e' sziget mindenbecsületes fia köteles közremunkálni e' célra 's az iri. nemzetiség visszaállítására. Hazánkban és népünkben megvannak az arra szükséges anyagok. Gyakran állítottam, 's ismétlem: hogy nincs földrés Európában 's Amerikában, mellynek helyzete olly kedvező kereskedésre 's mind annak előállítására, mi ember fentartására szükséges, mint honunknak. Rekkendő nap nem szárítja termékletlen földünket, sem téli kemény fagy nem szija ki zsírját; alkalmas termésre az év minden részében; e' mellett egész világon leghösb, legerényesb nép lakja azt! (Zajos tetszés). John Bull nővérországunk — mert John nővér, neve daczára is — felém fordulván kérdi: mi csoda jogotok van, hogy nemzet legyetek 's magatokat kormányozzátok? 's én felelem: John Bull kiváltságlevelünket nem te adta; a' természet adá azt a' mindenható isten pecsétje alatt; 's nyomoruk volnánk, ha nem követelnők illetékes jogunkat. Azt akarom nektek megmagyarázni: mi szabadság igényünk? Körültekintvén látom, hogy az ország ereje, csontjai és sohajai körzenek! A' régi status oszlopait, protestans nemeseiket, birtokosak 's gazdagokat látom magam körül, látom az ő egyház prelatusait, oldalomon pedig Brian-Borrichme sarjadéka ul. Mi hozta őket, mi hozott titeket mind ide? Elégge akartatok hon maradni; mert hiszen mindegyiketeknek családja, dolga 's hivatala! ti nem haszontalan fiúk vagytok e' honnak. Miért vagytok itt? Irland így felel: John Bull! Ők azért vannak itt, mert elhatározták, hogy ne légy többé urok 's paranosolók! Sokszor és sokat töprenkedtem: miért nem hat az igazság Angliába; de úgy látszik, mintha gyémánt-kőfállal védné magát az ellen. Talleyrand azt szokta mondani: a' szavakat azért találták fel, hogy beleplezzék az igazságot; e' szerint az angol nyelvarra való, hogy tudatlanságban tartsa az angol népet Irland és sérelmei iránt. Ámde én beszélni 's kiáltani fogok, míg minden angol férfi, nő és gyermek képes lesz fájdalmajnak 's ohajtásinkat megérteni; erre fordítom a' jövő hónapot, 's arra kényszeritem Angliát, hogy bennünket jól értsen. Legelőbb is át kell látniok a' mostani központosító rendszer igaztalan és sérelmes létét. Központosításnak nevezik őket azt, 's még is legtávolabb zugba helyezik a' kir. széket. Ha Chestervárost választották volna ki arra, úgy értenémjmi az: de London a' britt világ másik végén fekszik; 's John Bull dicsekszik, hogy soha sem botlott, ezt nevezi központosításnak. Panaszuok ez, hogy ezen központosítási rendszer minden jóllétet 's diszhelyet elnyel, mik irlandiakat illetnének honuk különféle kormány-ágazatai közt. Mindent idegenek harácsolnak el, 's ritkán történik, hogy egy irlandi shilling szivárogná irlandi zsebbe. A' központosítás másik ros oldala, hogy dolgaink elintézése végett mindig Londonba kell mennünk. Mitsem terjeszthettek parl. elé a' nélkül, hogy Londonba ne kellene mennetek. De miért említem ezeket; hisz jól tudjátok azokat timagatok is. Nemcsak hozzátok, hanem Angliához is beszélek 's indokaim őszszesen John Bullhoz intézem. Továbbá: fölebbviteli t. szék a' lordok háza! Na! hisz ki zsiros repeal-jövedelmet huz, az csak elmeget ügye után látni, mint mi statusvállottak korunkban (halljuk) de mit teend a' limericki vagyontalan polgár vidéki nemes vagy

szegény haszonbérlet. Ők is a lordok házához folyamodnak? Miért nem az aschanti királyhoz? Az itélőszéket közelebb akarjuk hozni. Akarjuk, hogy Dublinban legyen; 's ha a limerick-dublini vaspálya elkészül, egy idevaló lakosnak sem kerül sok pénzbe's időbe Dublinba menni. Harmadik eredménye a központosítási rendszernek: hogy a britt parlament keveset vagy semmit sem tudhat szükséginkről; 's ha becsületessége oly tisztá volna is mint nap: ügyeink után még sem láthatna egy mint magunk. Ugyanazért már e központosítás és rosz következményei miatt is izgatok az unio felbomlására 'stb. 'stb. —

Franciaország.

Múlt hó 25d. üllé Lajos F. házassága 35d. évünpépét St. Cloudban, 's ugyanez napon történt Aumale hg. egybekelése Nápolyban. Aztán nem sokára Fontaineblauba szándékozik az udvar 's már a fogatok egy részét el is szállították. 23dik. kir. rendelet szerint a kamrák utólagos helybenhagyása reményében 240 ezer frankot löktek ki, hogy tudósító szavaival éljünk, villanyos telegraf kísérletre. A kísérletet 12 myriametrynyi vasutvonalon szándék létesíteni, 's ha sikerül: illy telegraf felállítást főlöttül kötik vasutiengedélyekhez. A közmunkálatok minisztersége már minden szükséges előkészületet megtőn, hogy kedvezőbb évszak fordulandván a paris-strassburgi vasutvonal különféle ágaihoz tüstint fozzá láttasson. Parisi levelek szerint azon két társaság, melly ezen pályáépítésért versenyzett, egyesült; a kormánynak nincs kedve azt statusköltségen építtetni. Strassburgi kerületben a lauterburgi repülőhídon kívül a Szaján több hasonló átmenetet készítenek, mi a baaden nhséggelei közlekedést nagyon könnyítendi, ez pedig az ottani vasutak tekintetéből is igen kívánatos. Bugeaud Marseilleből nem Excideuilbe távozott, hanem egyenesen Parisba indult, hova 26meg is érkezvén tüstint St. Cloudba rándult 's itt fogadá őt a király. Marseille u 's nagy ünnepélyhez készül, az uralkodó ház iránti ragaszkodását tanusitandó. A városi tanács 30 ezer frankot rendelt Joinville és Aumale hgek 's ez u t ő b i fiatal hgnője megérkezésükkor rendezendő ünnepélyre. Dec. 2d. várták őket. Parisban a polit. nyugalom tökéletes csöndben; a lapokat rendkívül olvassák, mert realis tárgyakkal foglalkoznak: mindazáltal bizonyos, hogy néhány hét múlva a kamrák válaszfelirási vitája lázas állapotba ejti a nemzetet; mi szolgálat rá ürügyet, még nem tudhatni; de hisz akad addig; p. o. motozásijog, Taiti, a marokkai hadköltségek 's mit én tudom, milly esemény szülné addig a történet, miből zajt üthetni. Még csak a szellemi surlódások is aluszékonyak e perczen. Minden oldalról éreztek pedig, hogy a dolog tulfeszített helyzetben van; mind egyik pártbeli tulzók annyit irtak, czivakodtak, mikép néhány perczig hívők, hogy közérdek kíséri őket 's a vakbuzgóság u vallásháboru fáklóját gyujtandja meg: azonban csak hamar kivilágolt, hogy a sokaság végetlenül nagyobb része csak kíváncsiságból kísérte azokat figyelemmel 's így ezen szenvedélyek is szokott medrökbe vonultak, ha kis időre is. Az egyetem ezen politikai csöndet egy rég ohajtott hiánypótlás kieszközlésére ohajlja fordítani, t. i. az iskolai felvigyázók helyzete javítására. Francia iskolákban ugyanis tanítás-idő alatt, az oktató ügyel föl, mi igen természetes; de a nap más szakaiban, jelesül: míg a növendékek vagy szakmájikat kidolgozzák, vagy leczkékre előkészülnek, ugy evés, pihenés, alvás alatt a rendtartás bizonyos felvigyázó osztály köteleessége, mellynek tagjait mestereknek hívják. Ezek e szerint végtelen erkölcsi hatást gyakorolnak a növendékekre 's az egész nevelés rajtok fordul meg. Mind a mellett is eddig igen roszul fizették őket 's csak szükségből adják rá magokat azon fiatal emberek, kik tanítói pályára szándékoznak, a növendékek tanulási óráját, mik alatt szabadok, vizsgálatra készülésnek szentelvén, hogy idővel oktatók lehessenek. Egy újabb rendelet sorukon javít, számukat növeli, hogy képezetésekre is több időt nyerjenek ha vizsgálatok alkalmikor kitünnek, fizetésüket fölebb emeli. Ez ugyan mind jó; de a bajon mindaddig nem segít, míg jobb nevelésű fiatalok nem vállalkoznak ezen pályára; mert voltakép ott gyökerezik a hiba: hogy ezen emberek mind oktatóságra szándékoznak; hogy azonban ezt elérjék, a felvigyázásuk alatti gyermekeket szükségképp el kell hanyagolniok; mert minél inkább megfelelnek rendeltetésüknek, annyival kevesb módjok van kenyértudományukban haladni, melly kilátást nyisson az életbe; az újabb rendelet máris ezen köteleesség sjövendő pályá közti felfordult viszonyt még inkább lábra állítja. Sokkal czélszerűbb lenne a mesterek elől az oktatóvá lehetős pályáját elzárni 's őket egyedül a gyermeknevelés körüli gondoskodásra, mint önálló pályára, szorítani, nyilva maradván az ügyesb-

's képesek előtt a kezelési hivatalokra juthatás utja. Ez úgy sokkal fontosb, mint első tekintettel látszik; mert az egyetem elleni szemrehányások közt c s a k az alapos: hogy tanít, de nem nevel; 's e' bajon minden áron segítenikell. Nincs itt helye részletes egyenvonalat huzni a francia 's magyar főiskolák közt; 's bár az eredmény ez utóbbi rovására esnék: abban még is megegyeznek, hogy mindenikben csak tanítanak, de nem nevelnek. Lehetlen azonban a francia tanulmánymester 's magyarországi 2—3 éves tanítóink közti köröm-szakadtig hű hasonlatosságot első tekintetre át nem látnunk; mert vajjon ezek is, nem többet foglalkoznak é tanítóóságuk ideje alatt jövő pályajokul gondolkozással 's csak ezzel, mint tanítással; 's nem úgy tekintik é helyzetüket mint pénzkereseti 's iskolai tanulásuk 's magokvisolete által már eleve megérdemelt módot, jövő pályajok elérésére. De exempla sunt odiosa! —

Párisi lapok tudósítása szerint Soult marsalt olly családi csapás érte, melly őt egész lényében megrázkodtatva azon határozatra bírta, hogy a miniszterségből haladék nélkül kilépjen; helye betöltésére Bugeaudt várták, ki már, mint fölebb említők, megérkezett. A lapok szakadozott tudósításaiból annyit vehetni ki, hogy Soult veje gyermekei nevelőnéjével megszökött.

Belgium.

Az országgyűlés szokottnál korábbi kezdetének tulajdonítható, hogy a pénzügy körüli munkálato k 1845re be lesznek végezve, mielőtt az új év beköszönene; e' gyors munkafolyam főleg a közügyek ezen ágánál annál örvendetesb, minél kívántosb az illetőkre nézve jó előre tisztában lenni jövedelem 's költségek iránt, 's ismérni az arányt, melly a kettő közt törvény utján meg van állapítva. A czélszerűen kezelt közjövödelmek lehetővé teszik némelly országos hivatal- osztályokra nézve a díjemelést, mi főleg azoknál mutatkozik szükségességnek, kik régi lábszerinti fizetést huzva mindinkább érzik a kor növekedő igényei mellett helyzetük kellemetlenségét. E' hivataldíj- emeléseknél annyiban tért el a két tábla az illető miniszteri terjesztvényektől, mennyiben az alsóbb fokozatuak segítéséhez örömet járult, míg a föbb hivatalok különben is elég magas díjat változatlanul kíváná hagyni. Belgium föbb keresk. városiban ország rakhelyek fognak fölláttatni angol mintá szerint mind külalkotás mind belsejreketre nézve; mi ismét hatalmas lépés leend pénzforgalmi tekintetben — Belgium, Hollandia 's a' tengermelléki német keresked. városok bírtak eddig is nagyobb kisebb számu kereskedési magányrakhelyekkel, mellyek sem elég biztosítékot nem nyujthattak a bennük fölhalmazott roppant értékű árucikkre nézve, sem azt nem eszközölheték, hogy azon tetemes pénzerő, melly e' raktári árukba fektetve nagyobb kisebb időig hevert a' külön rakhelyek falai közt, a' közforgalom elől egészen, habár csak bizonyos időre is el ne vonassék. Az új terv szerint létrejövendő orsz. közrakhelyek biztosítják a' behelyezett áruk tulajdonosi mérsékelt díjizetésért elemi károk ellen; azonfölül pedig lehetővé teszik, hogy a' raktárakban fölhalmozott érték holt tömegként hasztalanul ne heverjen; erre nézve az intézet, országos garancia mellett vévényt ad a' behelyezett árucikkék értékéről, melly vévény egyéb statuspapirosok módjára forgásba jő 's kézről kézre adathatik pénz gyanánt, míg valamelyik vévény-birtokosnak szüksége levén a' lerakott kelmékre, eziránt illő helyen lehetséket teend. — A' közadóságek körüli kamatláb-csökkenés törvény által jelenleg 100,800,000 fra terjesztetett ki, 's pedig száztul eső 5nek 4/5-re változtatásával; egyébiránt a' törvény azon rendelete, melly e' csökkentést csak Páris és Brüsselen kívánja alkalmaztatni, hihetőleg módosítottanfog azon körülmény által, miszerint Londonban 20 millió értékű belga kötelezvények vannak forgásban. Az ellenzék néhány embere egyik ülésben fölindulva azon tömérdek változás és módosításokon, miknek eddig majd minden miniszteri javaslat alá vettetett, kijelenté, miként mindez tagadhatlan bizonyosság arra, milly bizalmatlanság uralkodik darab idő óta képviselők 's miniszterek között; mind két fél érdeke egyaránt szükségessé teszi, hogy viszonos tisztelet 's ennek alapja, bizalom 's pedig minél nagyobb mértékben létezzék a' nemzeti jóllét két külön nemű egyaránt fontos tényezőji közt; azon kell ügyekeznii mindkét részről, hogy ellenszenv és viszálkodás e' nagyobb régiókba ne hassanak, mert csak úgy reménylhető a' haza fölvirágzása és szilárdulása, ha kormány 's képviselők egyaránt lelkesítette a' honjára iránti részvétől kezdet fogva sietnek alkalmazni azon eszközöket, 's használni a' módokat, mellyek a' szép kezdet ohajtott fejlődését 's folyton növekedő haladását föltötelezik. — A' német lassanként de annál biztosabban cselekszik, mert kerülve minden hirtelenkedést időt lei-

számítgatásra, innen van hogy igen ritkán látjuk e' népet egészen elesve attól mit igazán akart. Flandria tartományrészben a' kormány-rendeletek német alföldi nyelven szerkesztetnek, sőt magány törvénykezéseknél is itt ott már e' nyelv használatik az eddig divatos francia helyett. A' pénzügy-miniszter részéről megjelent nyomtatásban azon hivatalos közlés, melly szám szerinti adatokban rovatonként mutatja mindaz általános keresked. mozgalmat, mind különösen a' bel és külkereskedés egyes ágainak állapotját 1843ban. E' rovatokból köv. jegyezzük ide: bevitt érték a l t a l j á b a n 294,584,180 fr; ebből benső földolgozás és fogyasztási rovat alá esik 216,417,629; ugyan 1843ban kivitt érték általljában 222,154,281, miből belga készítyvényekre róható 156,229,238. A' közzétett táblai adatokból azt következtetik, miszerint Belgiumra nézve az átmeneti kereskedés egyoldalra sem olly élénk mint a' vámszövetség felé, miből természetesen ismét az következik, hogy Belgium kereskedelmi jövője ez oldalról legtöbbet várhat. A' belga lapok egyik legélénkebbje „Vlaensch Belgie“ melly főleg Flandria érdekei mellett küzdött, lényeges változason megy keresztül; a' mellett, hogy az eddigi kiadó szerkesztő lelépe a' lap czime másleszen, új irányt is tűz ki magának az eddigi mellett, 's programjában tudtul adja, miszerint e' lap ezentul nemcsak Flandr. de a' catholic. érdekei mellett fog küzdeni. —

Olaszország.

Nápolyban több nap óta szokottnál nagyobb élénkség uralkodik; mi azon ünnepélyek előzvényeül tekintethető, mellyek a' hercegi pár összeszokelését kísérni fogják. Már eddig szorfolott sok idegen gyülonge ide, kik szemtaujji kívánnak lenni a' lakodalmi pompának, mit annál nehezebben várnak, mivel a' Siroccoféle egészségtelen hő szelek, 's ezek rendes kísérfői a' gyakori eszözések kissé unalmassá tevék a' Nápolybani mulatást. Ezen nem csudálkozhatni, ha elgondoljuk, miként idegenre nézve Olaszországban legtöbb élet 's gyönyört nyujt Italia bájos ege 's a' természet szende szépségei váltva nagyszerű tüneményekkel, ezek pedig olly nemű gyönyörtárgyak, mik egészen a' természet kényétől függenek, 's így nem akkor élvezhetők, mikor épen nekünk tetszenék, hanem midőn a' jó természetanya helyeselve mosolyg gyermeki kedélyinkre. Föltűnő volt ez alkalomkor többi közt azon körülmény, miszerint kávéházak 's egyéb közmulató-helyeken alig alig van gondoskodva, nemesb szellemi foglalkozásról, millyenek például olvasó-termek, hírlapok, nyilvános könyvtárak; e' részben a' magasb körü idegen kárpótlást nyer Rothschild olvasó-termeiben, hol nemcsak Európa nevezetesh városiból hanem egyéb világrészekből folyóiratok 's hírlapok nagyszámmal találhatók. Aumale hg minden perczen váratik; mint gyanítják, holdvilágos föld fog ő Gomer gözösön megérkezni; e' pillanatban Ocean, Algier és Marengo hadihajók fognak tisztelkedni, mellyek csupán e' czéltől parancsoltattak ide Tunis körüli állomásaikról; a' völgény-elfogadásra a' salerno hg van megbízva. — Olaszorsz. az irodalom egyre élénkül, min két oknál fogva igen örvendünk; először mivel Olaszhon első tudósait látjuk e' téren mint főszerpivőket mozogni; másodsor, mert tapasztalásból tudjuk, miként a' művelt 's tudományos készütségű o l a s z készebb tollat sem venni kezébe, mint itt ott összeszedett fölületes isméretek életnélküli előállításával idejét 's erejét vesztegetni. Fölreismérhetlen vonalom e' tekintetben az olasz jellemnél, hogy ő szellemi működéseknél mindenkor e-reddetiségre tö r o k s z i k; innen magyarázható, hogy az olasz literatura, melly tekintve a' koronkint megjelent elme-termékeket, nem igen tágkörű, versenyt halad a' világ bármelyik művelt nemzetével, 's tudományos művei nemcsak egy fokon állnak a' kor 's tudósvilág követelésivel, hanem képesek az emberi ismeretek összességét közre munkálásuk által egy egy fokkal magasbra is emelni. Igaz, hogy journalismus, politikai röpiratok, 's azon számtalan más regényes meg mulatató könyv, mikkel más nemzetek kellelén tul el vannak árasztva, 's mik nem egy helyütt egyedül képezik a' tudományos műveltséget, mindez O l a s z h o n b a n kisebb mértékben ismertetik mint Európa legtöbb népeinél, amde a' helyett van mély tudományosság 's termenek elméművek, mik üdvőt árasztanak a' jelenre, méhőkben rejtik egy nagy jövő magvait, 's az utóvilágnak dicsőség-fény ragyogási közt fogják föltűntetni azokat, kik e' honban az értelmiség képviselői. Fesch bibornok műhagyományát illetőleg az örökösök megogyoztével tovább is folytatatik az árverés utján eladatás, és pedig 1845 mart. 23kától kezdve; mire minden műbarátot 's régiségkedvelőt ezennel figyelmessé teszünk. Romában a' régiseg-gek ásatása olly s i k e r r e l foly, miszerint legközelebb

honnak, ki átalakulásunk nehéz és hosszú munkájához bármiké járulni kíván, figyelmét mindenek fölött a megyei életre 's ebben főleg a választásokra kell fordítania: megyei életre, mert megyei rendszerünk a kor szükségéhez simitandó alkotmányunk sarkköve; választásokra, mert ezeknek egész serge indítványoztatik az új születendő magyar alkotmányban a népek boldogító, üdvezítő, istenítő eszközeül meghonosíttatni. Ez okból igen kívánatos, miszerint egy a megyei tudósítók részletesben írják le a megyei eseményeket, mint hogy a sajtó mezején ezeknek bővebb és szabadabb megvitatása engedtessek meg. — Szabolcsban Erdély kormányzója és szeretve tisztelt főispánunk széki gr. Teleki József ő excja nov. 28-ára tüzé ki a tisztválasztás határidejét, és jó korán nagy mozgalmak indítottak a tág Szabolcsban és Szabolcsszomszédságában tova kelet felé. Az értelmes rész ugyan abban állapodék meg, miszerint alkalmas jó tisztviselők fokokként léptessenek elő, 's különösen az önérdéktől ment tiszta keblek buzgón ohajták, hogy eddigi példás buzgalmu és széles tudományu első alispánunk helyét a szinte minden tekintetben minden dicsőretben felülálló volt másodalispánunk foglalja el. Ő maga ezen főhivatalra nem vergődött; hanem barátai előtt és nyilvánosan oda nyilatkozék, ha őt a közbizalom megválasztandja, azt megköszönendi 's buzgalmaival meg fogja hálálni, de csábítani, izgatni nem fog, sőt még valamely pártfőnökkel sem akar kezét fogni. Ámde nem mindnyájan gondolkoznak így a megyében, és két különben igen tisztelt és érdemes ur vállalt vállhoz és erszényt eiszényhez vetve 's kezét kézzel ragadva meg töménytelen népet gyűjtött össze Szabolcsban és kivüle, 's a kitűzött határnapon, minden esőzés és végtelen sár daczára is több mint 4000 ember jelent meg székvárosunkban. Mondják, az alföldről 10 ft. volt egy voks fuvarbére, mihez még a napidijakat és a sok ételital árát tudva, elgondolhatni: milly drága a megyei hivatal, 's miképp fogják azt az utódok érezni negyed és ötöd izziglen is. Elek és Péchy nevé kiáltá sok száz torok. A piac jobb oldalát a ref. templom felől a veres tollal és sok veres sikkával ükített tábor foglalá el, míg a másik fél éjszaki részen vonult el. Egyik táborból tilos vala másikba átmenni, 's midőn azt néhány jobb ember megpróbálá, zavar lön, és katonák száguldoztak elő, kik erős sort formáltak a két párt között, így teljes lehetetlenné lön az átmene. És midőn a candidatio ki lön mondva, rövid egyezkedés 's commandirozás után azonnal Kállay nevet harsogott a veres tábor. — Ő excellenja szokott tartalomdús beszéddel nyitván meg a választó k. gyűlést fölolvastatá ő fels. a tisztjutásokra rendet szabó kegy. kir. leiratát, és volt első alispánunk, ki a megyei szolgálattól mindenek méltó sajnára már régen bucsut kívánt venni, az egész tisztikar nevében a hivatalt letette, megköszönte. És kezdődék a szavazatszedés, mellynek csak napszállatkor lön vége, olly eredménynel: miszerint a három jelölt közül Elek Mihály nyert 1855 szavazatot, Kállay Menyhért 2439et és Péchy László 260t. Késő este ő exlja az erkélyről kijelenté az előbb Kállay most már Péchy nevé kiáltózó népnek, miszerint a szavazat eredménye a fentebb megirt 's o' szerint K. M. első alispán; a többi pedig holnap leend megválasztandó. Ekkor sok jeles férfiú kérelmet nyujta ő exljához, hogy őket egyetlen hivatalra se méltóztassék kijelölni. Másnap nov. 29én illy eredményel ment véghez az új tisztikar-választás: 2ik alispánná lett felkiáltással: pécsujfalusi Péchy László. Főjegyző: csomai Bay Fer. volt követünk; alj.: Kausay Kár. és Tatár Ant. Főügyész: Hunyady József, alügy.: Uray Tamás, Gergelyfy János és Komjáthy Pál. Főszbiró dadai Járásban Mikecz Ferencz, ki azonban mint közhivataloktól már visszavonult érdemes férfiú a tisztválasztáson nem lévén jelen, még eddig kétséges: ha vajjon fölállalandja e a szorultságból ráruházott 's a készülöben levő erős oppositio ellenében szokottnál terhebb hivatalt. Alszbírák: Kállay Ubul, Mikecz Pál és Csuha Tamás. Aladós. Szepsy István. Esküttek: Bodó Ferencz, Fehér Sándor és Jármy József. Csendbiztos: Laskay Péter. Magtári biztos: Kovách Ferencz. Náduvარი jár. főszb. Kállay Jenő volt csanádi követ, kinek hónapja visszajövetelén méltán örvendhetünk. Alszb. Nagy István, Rázso Lajos és Pap Antal. Esküttek: Lász. Aloiz, Szunyogyhy és Molnár Gedeon. — Bátori járásban főszb. Szilcz Lajos. Alszb. Szabó Albert és Jármy Andr. Aladós. Szegedy Pál. Esküttek: Szilcz Ferencz, Ujlaky István és Gergelyfy. Magtári biztos: Kövér Miklós. A' kisvárdai járást és az egész tisztikar névsorának kiegészítését mások, ez ügy is holnap nov. 30kán fog hitet tenni és a jegyzőkönyv hitelesíttetni. Legyen elég végül kijelentem sajnós aggodalmamat megyénk jövődjére fölött, mely

alkalmasint nem nagyon hasonlatlan lesz a szomszéd Szathmárhoz, a gyászos meghasonulás magvai mélyen el levén vettelve. E.

Spanyolország.

Madridi lapok telvék a Narvaez által rendezett bálünnepély dicsőítésével; mellyre 1500 személy volt hivatalos. A királyné Narvaezzel járta az első rigodont az anyja Bresson gróffal, Rianzares hg pedig don Francisco de Paula infans lyányai egyikével. Ugyanezt ismételni volt szerencsés a királynővel a később megjelent angol követ is. A polka Madridban úgy látszik még egészen új; mert a királyné szerfölött ohajtá látni, mire néhány hölgy el is járta azt. Ő fels. reggeli 4 órakor hagyák el a táncztermet. Ünnepele estéjén Narvaez néhány szomszéd épületet megmotoztatott, mert hirül vevé, hogy egyike azok közül gyuszereket halmaztak, miket mulatság ideje alatt szándékoznának fellobbantani; azonban mi sem történt. Congressuban a reformi viták nagyon csöndesek voltak, nem csuda, hisz követurak álmosak valának; csak a határozat méltó említésre, melly így hangzik: A senatorok számát nem határozzák meg; kineveztetésük a királyt illeti; kineveztetési képességet 30 ezer real évi jövedelem ad. Egyébiránt a spanyol eseményekről még semmi bizonyost nem tudhatni. Bayonnei nov. 24d. kelt hírek szerint Zurbanó sógora és 23 éves fia a kir. csapatok kezébe esett 's Logronyóban foglyokul őriztetnek. A National madridi levelezője sem emlit semmi újabb tényt, csak az uralkodó párt aggodalmait festi élénkül; 's azt közli, hogy Narvaez 19 legmeghittebb tisztjeit olly megbízással küldé el, hogy szinleg Zurbanóhoz csatlakozzanak 's aztán árulják el vagy öljk meg. Azt is emliti, hogy egy congressusi beszédében Esparterot mint gyalázatos banditát czimezé, mit azonban, több kihívást huzván maga után, visszavont. Több haladás-párti főnök tartózkodik jelenleg Parisban, kik nagy részt tudományos készülétekkel foglalkoznak.

Anglia.

Görögors. külviszonyairól köv. elmélkedik egy londoni levelező: szükségtelen ismételnem hogy az athenei legújabb miniszterváltozás kellemetlen hatást idézett Londonban elő. A görög ügyek ezen változás-szülte állása iránt leginkább a londoni orosz képviselővel tartott tanácskozány után az angol miniszterség elé azon bánásmódi terv terjeszték, mi Oroszországnak a görög új kezelés irányában sinórmértékül szolgál 's miben a londoni kabinet föltétlenül megegyezék. Legfontosb pontjai annak következők: A mostani görög miniszterség iránt legkisebb ellenszenv se nyilvánítás, azaz: a miniszterek személyiségét közönyösen és csak elveiket 's tulajdonképi szándékukat kell határozottan tekintetbe venni. A kabinetek általi gyámolittatást azon föltétthez kell kötni, ha a görög miniszterség tettek által bizonyítja be, miképp őszinte szándoka kibékülés, rend 's nyugalom ösvényén az ország jóllétét ereje szerint előmozdítani. Végre a három védhatalom atheni képviselői által azon egyhangu határozatáról értesítend a görög kormányt, hogy az 1843 nov. 17d. londoni kölcsönös megállapodás fentartandó; vagy más szavakkal: a Görög- és Törökország közti mostani határvonalak háborgatása meggátolandó. Ezen tervhez alkalmazott szigorú utasításokat kaptak az angol és orosz atheni követek, keserü megrovással azonban a fizetésben hátramaradás iránt, bár a törlesztésre jelenleg kevés remény mutatkozik. Csak Franciaország. Játsszik nagy lelkiú pénzérdekeknel. Mi pedig Ausztriának a görög ügyekbeni nyilatkozására adott orosz feleletet illeti: a sz. pétervári kabinet Ausztria nézetét igen hízeltökölleg méltányolja 's a görögországi határok török rovására kísérleendő terjesztésének ellenmond. O'Connell mezei lakát elhagyta, hogy néhány repeal-ünnepon megjelenhessék; mult hétfőn ment a Kerry grófságbeli Traleebe, 50—60 ezer ember által fogadotva. A sokasághoz intézett beszédében elő sem hozá a foederalismust, hanem csak a repeal emlegette. Ő most, így beszélt, Irland protest. 's kath. lakosaiért munkálkodik 's nem nyugszik meg előbb, míg Dublinban ismét irlandi parlamentet lát. Nov. 19d. tarták a lengyel menekők fölsegállítására évenként a d a t n i szokott tánczvigalmat; mellyel hangversenyt kötének össze 's ebben angol 's olasz énekesek 's énekesnők működtek. Tiszta jövedelemnek, a költségek levonátása után, tetemesnek kellett lenni. —

O'Connell nov. 20d. ment Limerickbe, hasonló nevű grófság fővárosába, fogadotva hullámzó néptömegetől 's köszöngötte az ablakokra, honnan Irland legszebb hölgyei kendőket és szalagokat lebegtettek felé 's miután több utcán végig vonult 's ez Eurice vendéglőben megszállt: beszédet tartott a sokasághoz régi re-

pealmodorban. A repealügy kedvező jövőjével kecsegteté a népet, mire különösen most számíthatnak, midőn kath. 's prot. közelednek egymáshoz, hathatósan intett mindent kiesapongások 's vétkek ellen, millyenek nem rég Tipperary grófságban történtek. Ezen bajokat orvosolni, mondá ő, főkötelessége a repealnek. Beszédje végén felhívá a népet: éltesse, Victoria krón 's az irl. parlamentet; 's ezt, szükségtelen mondanunk, nem kelle többszer nógatnia. Tiszteletére a színházban adtak nagy lakomát, mellyben 750 vendég vőn részt 's ugyanannyi hölgy díszelge a páholyokban 's karzatonkon. Az első áldomás, Irland 's a nép're, második, O'Connell 's a repeal're ürittetvén, O'Connell a szédítő tetszaj csilapulta után köv. beszélt: „Ugy hiszem hogy ez emlékünnepon, azaz örömmilyványítás a multakon. En hagyom a multat 's örömeztébb gondolkozom a jövőről. Soha sem voltam én barátja „dicsteljes 's halhatlan emlékeknek“ (czélzás azon szólásmódra, mivel az orangisták III. Vilmos emlékére áldomásoznak. Kaczaj), 's nem annyira forog elémbe mit tettünk, mint mihez kezdendünk; 's azért vagyok köztetek. Nem úgy jövök közeetek mint bor-frisitette óriás, hanem mint tengeri szél 's honbércezi vadászat — edzette izgató. Színem, mint látjátok, bizony nem ollyan mint ama gyógyszerárúsé, Romeo 's Julia-ban. (Tetszészvihar 's kaczaj). Hogy pedig testben 's lélekben erőt érzek, ez onnan van, mert tisztán látom magam előtt, hogy ha magunkhoz hívek maradunk, Irland irlandiaké leend. 's e sziget mindenbecsületes fia köteles közremunkálni e' czélra 's az irl. nemzetiség visszaállítására. Hazánkban és népünkben megvannak az arra szükséges anyagok. Gyakran állítottam, 's ismétlem: hogy nincs földrés Európában 's Amerikában, mellynek helyzete olly kedvező kereskedésre 's mind annak előállítására, mi ember fentartására szükséges, mint honunknak. Rekkenő nap nem szárítja terméketlenül földünket, sem téli kemény fagy nem szija ki zsirját; alkalmas termésre az év minden részében; e mellett egész világon leghösb, legerényesb nép lakja azt! (Zajos tetszés). John Bull nővérországunk — mert John nővér, neve daczára is — felém fordulván kérdi: mi csoda jogotok van, hogy nemzet legyetek 's magatokat kormányozzátok? 's én felelem: John Bull kiváltság-levelünket nem te adtad; a természet adá azt a mindenható isten pecsétje alatt; 's nyomoruk volnánk, ha nem követelnők illetékes jogunkat. Azt akarom nektek megmagyarázni: mi szabadság igényünk? Körültekintvén látom, hogy az ország ereje, csontjai és sohajai körzenek! A régi status oszlopait, protestans nemeseiket, birtokosak 's gazdagokat látom magam körül, látom az ő egyház prelatusait, oldalomon pedig Brian-Borrichme sarjadéka ül. Mi hozta őket, mi hozott titeket mind ide? Elégge akartatok hon maradni; mert hiszen mindegyiteknek családjá, dolga 's hivatala ti nem haszontalan újai vagytok e' honnak. Miért vagytok itt? Irland így felel: John Bull! Ők azért vannak itt, mert elhatározták, hogy ne legy többé urok 's paranosolójok! Sokszor és sokat töprenkedtem: miért nem hat az igazság Angliába; de úgy látszik, mintha gyémánt-kőfállal védné magát az ellen. Talleyrand azt szokta mondani: a szavakat azért találták fel, hogy beleplezzék az igazságot; e' szerint az angol nyelv arra való, hogy tudatlanságban tartsa az angol népet Irland és sérelmei iránt. Ámde én beszélni 's kiáltani fogok, míg minden angol férfi, nő és gyermek képes lesz fájdalmának 's ohajtásinkat megérteni; erre fordítom a jövő hónapot, 's arra kényszeritem Angliát, hogy bennünket jól értsen. Legelőbb is áll kell látniok a mostani központosító rendszer igaztalan és sérelmes létét. Központosításnak nevezik őt azt, 's még is leglátványos zugba helyezik a kir. széket. Ha Chestervárost választották volna ki arra, úgy érteném mi az: de London a britt világ másik végén fekszik; 's John Bull dicsokszik, hogy soha sem botlott, ezt nevezi központosításnak. Panaszkodunk, hogy ezen központosítási rendszer minden jóllétet 's diszhelyet elnyel, mik irlandiakat illetnének honuk különféle kormány-ágazatai közt. Mindent idegenek harácsolnak el, 's ritkán történik, hogy egy irlandi shilling szivárogná irlandi zsebbe. A központosítás másik rosz oldala, hogy dolgaink elintézése végott mindig Londonba kell mennünk. Mitsem terjeszthettek parl. elé a nélkül, hogy Londonba ne kellene mennetek. De miért emlitem ezeket; hisz jól tudjátok azokat timagatok is. Nemesak hozzátok, hanem Angliához is beszélek 's indokaim őszszesen John Bullhoz intézem. Továbbá: fölebbviteli t. szék a lordok háza! Na! hisz ki zsiros repeal-jövedelmet huz, az csak elmeget ügye után látni, mint mi statusvállottak korunkban (halljuk) de mit teend a limericki vagyontalan polgár vidéki nemes vagy

szegény haszonbérllő. Ők is a lordok házához folyamodnak? Miért nem az aschantii királyhoz? Az itélőszéket közelebb akarjuk hozni. Akarjuk, hogy Dublinban legyen; 's ha a limerick-dublina vaspálya elkészül, egy idevaló lakosnak sem kerül sok pénzbe 's időbe Dublinba menni. Harmadik eredménye a központosítási rendszernek: hogy a britt parlament keveset vagy semmit sem tudhat szükségünkről; 's ha becsületessége oly tisztavolna is mint nap: ügyeink után még sem láthatna úgy mint magunk. Ugyanazért már e központosítás és rossz következményei miatt is izgatok az unio felbomlására 'stb. 'stb. —

Franciaország.

Múlt hó 25d. üllé Lajos F. házassága 35d. évünnepét St. Cloudban, 's ugyanez napon történt Aumale hg. egybekelése Nápolyban. Aztán nem sokára Fontaineblauba szándékozik az udvar 's már a fogatok egy részét el is szállították. 23dik. kir. rendelet szerint a kamrák utólagos helybenhagyása reményében 240 ezer frankot löktek ki, hogy tudósító szavaival éljünk, villanyos telegraf kísérletre. A kísérletet 12 myriametryni vasutvonalon szándék létesíteni, 's ha sikerül: illy telegraf felállítását föltétlenül kötik vasuti engedélyekhez. A közmunkálatok minisztersége már minden szükséges előkészületet megtőn, hogy kedvezőbb évszak fordulandván a paris-strassburgi vasutvonal különféle ágaihoz tüstint lozzá láttasson. Parisi levelek szerint azon két társaság, mely ezen pályáépítésért versenyzett, egyesült; a kormánynak nincs kedve azt statusköltészen építtetni. Strassburgi kerületben a lauterburgi repülőhídon kívül a Szajján több hasonló átmenetet készítenek, mi a baadeni nhséggeli közlekedést nagyon könnyítendi, ez pedig az ottani vasutak tekintetéből is igen kívánatos. Bugeaud Marseilleből nem Exideuilbe távozott, hanem egyenesen Parisba indult, hova 26meg is érkezvén tüstint St. Cloudba rándult 's itt fogadá őt a király. Marseille új 's nagy ünnepélyhez készül, az uralkodó ház iránti ragaszkodását tanusítandó. A városi tanács 30 ezer frankot rendelt Joinville és Aumale hgek 's ez utóbbi fiatal hgnője megérkezésékkor rendezendő ünnepélyre. Dec. 2d. várták őket. Parisban a polit. nyugalom tökéletes csöndben; a lapokat rendkívül olvassák, mert realis tárgyakkal foglalkoznak: mindazáltal bizonyos, hogy néhány hét múlva a kamrák válaszfelirási vitája lázas állapotba ejti a nemzetet; mi szolgálat rá ürügyet, még nem tudhatni; de hisz akad addig; p. o. motozási jog, Taiti, a marokkai hadköltések 's mit én tudom, milly eseményt szürend addig a történet, miből zajt üthetni. Még csak a szellemi surlódások is aluszékonyak e perczben. Minden oldalról érezték pedig, hogy a dolog tulfeszített helyzetben van; mind egyik pártbeli tulzók annyit irtak, czivakodtak, mikép néhány perczig hívők, hogy közérdek kiséri őket 's a vakbuzgóság új vallásáboru fátyláját gyújtandja meg: azonban csak hamar kiviláglott, hogy a sokaság végtelenül nagyobb része csak kíváncsiságból kísérté azokat figyelemmel 's így ezen szenvedélyek is szokott medrökbe vonultak, ha kis időre is. Az egyetem ezen politikai csöndet egy rég ohajtott hiánypótlás kieszközlésére ohajlja fordítani, t. i. az iskolai felvigyázók helyzete javítására. Francia iskolákban ugyanis tanítás-idő alatt, az oktató ügyel föl, mi igen természetes; de a nap más szakaiában, jelesül: mig a növendékek vagy szakmájukat kidolgozzák, vagy lecckére előkészülnek, ugy evés, pihenés, alvás alatt a rendtartás bizonyos felvigyázó osztály kötelessége, mellynek tagjait mestereknek hívják. Ezek e szerint végtelen erkölcsi hatást gyakorolnak a növendékekre 's az egész nevelés rajtok fordul meg. Mind a mellett is eddig igen rosszul fizették őket 's csak szükségből adják rá magokat azon fiatal emberek, kik tanítói pályára szándékoznak, a növendékek tanulási óráját, mik alatt szabadok, vizsgálatra készülésnek szentelvén, hogy idővel oktatók lehessenek. Egy újabb rendelet sorukon javít, számukat növeli, hogy képeztetésükre is több időt nyerjenek ha vizsgálatok alkalmikor kiténnek, fizetésüket fölebb emeli. Ez ugyan mind jó; de a bajon mindaddig nem segít, mig jobb nevelésű fiatalok nem vállalkoznak ezen pályára; mert voltaképp ott gyökerezik a hiba: hogy ezen emberek mind oktatóságra szándékoznak, hogy azonban ezt elérjék, a felvigyázásuk alatti gyermekeket szükségképp el kell hanyagolniok; mert minél inkább megfelelnek rendeltetésüknek, annyival kevesb módjok van kenyértudományukban haladni, melly kilátást nyisson az életbe; az újabb rendelet máris ezen kötelesség's jövendő pályá közti felfordult viszonyt még inkább lábra állítja. Sokkal czélszerűbb lenne a mesterek elől az oktatóvá lehetőség pályáját elzárni 's őket egyedül a gyermeknevelés körüli gondoskodásra, mint önálló pályára, szorítani, nyilva maradván az ügyesb-

's képesek előtt a kezelési hivatalokra juthatás utja. Ez úgy sokkal fontosb, mint első tekintettel látszik; mert az egyetem elleni szemrehányások közt c s a k az alapos: hogy tanít, de nem nevel; 's e' bajon minden áron segítikell. Nincs itt helye részletes egyenvonalt huzni a francia 's magyar főiskolák közt; 's bár az eredmény ez utóbbi rovására esnek: abban még is megegyeznek, hogy mindenikben csak tanítanak, de nem nevelnek. Lehetlen azonban a francia tanulmánymester 's magyarországi 2—3 éves tanítóink közti köröm-szakadtig hű hasonlatosságot első tekintetre át nem látnunk; mert vajjon ezek is, nem többet foglalkoznak é tanítóóságuk ideje alatt jövő pályájokrul gondolkozással 's csak ezzel, mint tanítással; 's nem úgy tekintik é helyzetüket mint pénzereseti 's iskolai tanulások 's magokviselése által már eleve megérdemlett módot, jövő pályajok elérésére. De exempla sunt odiosa! —

Pariszi lapok tudósítása szerint Soult marsalt olly családi csapás érte, melly őt egész lényében megrázkodtatva azon határozatra bírta, hogy a miniszterségből haladék nélkül kilépjön; helye betöltésére Bugeaudt várták, ki már, mint fölebb említők, megérkezett. A lapok szakadozott tudósításaiból annyit vehetni ki, hogy Soult veje gyermekei nevelésével megszökött.

Belgium.

Az országgyűlés szokottnál korábbi kezdetének tulajdonítható, hogy a pénzügy körüli munkálatai 1845re belesznek végezve, mielőtt az új év beköszönene; e gyors munkafolyam főleg a közügyek ezen ágánál annál örvedetesb, minél kívántosb az illetőkre nézve jó előre tisztában lenni jövedelem 's költségek iránt, 's ismérni az arányt, melly a kettő közt törvény útján meg van állapítva. A czélszerűen kezelt közjövödelmek lehetővé teszik némelly országos hivatal- osztályokra nézve a díjemlést, mi főleg azoknál mutatkozik szükségesnek, kik régi lábszerinti fizetést huzva mindinkább érzik a kor növekedő igényei mellett helyzetük kellemtelenségét. E' hivataldíj- emeléséknél annyiban tért el a két tábla az illető miniszteri terjesztvényektől, mennyiben az alsóbb fokozatuk segítéséhez örömet járult, mig a főbb hivatalok különben is elég magas díját változatlanul kíváná hagyni. Belgium főbb keresk. városiban ország rakhelyek fognak fölállíttatni angol mintá szerint mind külalkotás mind belsejre nézve; mi ismét hatalmas lépés leend pénzforgalmi tekintetben — Belgium, Hollandia 's a tengermelléki német keresked. városok birtak eddig is nagyobb kisebb számú kereskedési magányrakhelyekkel, mellyek sem elég biztosítékot nem nyújthattak a bennük fölhalmazott roppant értékű árucikkre nézve, sem azt nemeszközölheték, hogy azon tetemes pénzör, melly e raktári árukba fektetve nagyobb kisebb időig hevert a külön rakhelyek falai közt, a közforgalom elől egészen, habár csak bizonyos időre is el ne vonassék. Az új terv szerint létrejövendő orsz. közrakhelyek biztosítják a behelyezett áruk tulajdonosait mérsékelt díj fizetésért elemi károk ellen; azonfölül pedig lehetővé teszik, hogy a raktárakban fölhalmozott érték holt tömegként hasztalanul ne heverjen; erre nézve az intézet, országos garancia mellett vévényt ad a behelyezett árucikkre értékéről, melly vévény egyéb statuspapirosok módjára forgásba jő 's kézzől kézre adathatik pénz gyanánt, mig valamelyik vévény-birtokosnak szüksége levén a lerakott kelmékre, eziránt illő helyen lépéseket teend. — A közadóságek körüli kamatláb-csökkenést törvény által jelenleg 100,800,000 fra terjesztett ki, 's pedig száztul eső 5nek 4/5-re változtatásával; egyébiránt a törvény azon rendelete, melly e' csökkentést csak Paris és Brüsselben kívánja alkalmaztatni, hihetőleg módosíttatnifog azon körülmény által, miszerint Londonban 20 millió értékű belga kötelezvények vannak forgásban. Az ellenzék néhány embere egyik ülésben fölindulva azon tömördek változás és módosításokon, miknek eddig majd minden miniszteri javaslat alá vettetett, kijelenté, miként mindez tagadhatlan bizonyosság arra, milly bizalmatlanság uralkodik darab idő óta képviselők 's miniszterek között; mind két fél érdeke egyaránt szükségessé teszi, hogy viszonyos tisztelet 's ennek alapja, bizalom 's pedig minél nagyobb mértékben létezzék a nemzeti jóllét két külön nemű egyaránt fontos tényezője közt; azon kell ügyekeznii mindkét részről, hogy ellenszenv és viszálykodás e nagyobb régiókba ne hassanak, mert csak úgy reménylhető a haza fölvirágzása és szilárdulása, ha kormány 's képviselők egyaránt lelkesítette a honjára iránti részvétől kezet fogva sietnek alkalmazni azon eszközöket, 's használni a módokat, mellyek a szép kezdet ohajtott fejlődés 's folyton növekedő haladását föltételezik. — A német lassanként de annál biztosabban cselekszik, mert kerülve minden hirtelenkedést időt lel-

számítgatásra, innen van hogy igen ritkán látjuk e' népet egészen elesve attól mit igazán akart. Flandria tartományrészben a kormány-rendeletek német alföldi nyelven szerkesztetnek, sőt magány törvénykezéseknél is itt ott már e' nyelv használtatik az eddig divatos francia helyett. A pénzügy-miniszter részéről megjelent nyomtatásban azon hivatalos közlés, melly szám szerinti adatokban rovatonként mutatja mindaz általános keresked. mozgalmat, mind különösen a bel és külkereskedés egyes ágainak állapotját 1843ban. E' rovatokból köv. jegyezzük ide: bevitt érték a l t a l j á b a n 294,584,180 fr; ebből benső földolgozás és fogyasztási rovat alá esik 216,417,629; ugyan 1843ban kivitt érték általjában 222,154,281, miből belga készítyényekre róható 156,229,238. A közzétett táblai adatokból azt következtetik, miszerint Belgiumra nézve az átmeneti kereskedés egyoldalra sem olly élénk mint a vámszövetség felé, miből természetesen ismét az következik, hogy Belgium kereskedelmi jövője ez oldalról legtöbbet várhat. A belga lapok egyik legelőkelőbbje „Vlaemisch Belgie“ melly főleg Flandria érdekei mellett küzdött, lényeges változáson megy keresztül; a mellett, hogy az eddigi kiadó szerkesztő lelépe a lap czime más leszen, új irányt is tűz ki magának az eddigi mellett, 's programjában tudtul adja, miszerint e' lap ezentul nemcsak Flandr. de a' catholic. érdekei mellett fog küzdeni. —

Olaszország.

Nápolyban több nap óta szokottnál nagyobb élénkség uralkodik; mi azon ünnepélyek előzvényeül tekinthető, mellyek a hercegi pár összeszekelését kísérni fogják. Már eddig szerfölött sok idegen gyűlönge ide, kik szemtanúi kívánnak lenni a lakodalmi pompának, mit annál nehezebben várnak, mivel a Siroccoféle egészségtelen hő szelek, 's ezek rendes kisérőji a gyakori esőzések kissé unalmassá tevék a Nápolybani mulatást. Ezen nem csudálkozhatni, ha elgondoljuk, miként idegenre nézve Olaszországban legtöbb élvet 's gyönyört nyújt Italia bájos ege 's a természet szende szépségei váltva egyszerű tüneményekkel, ezek pedig olly nemű gyönyörtárgyak, mik egészen a természet kényétől függenek, 's így nem akkor élvezhetők, mikor épen nekünk tetszenék, hanem midőn a jó természetanya helyeselve mosolyg gyermeki kedélyinkre. Föltűnő volt ez alkalomkor többi közt azon körülmény, miszerint kávéházak 's egyéb közmulató-helyeken alig alig van gondoskodva, nemesb szellemi foglalkozásról, millyenek például olvasó-termek, hírlapok, nyilvános könyvtárak; e' részben a magasb körü idegen kárpótlást nyer Rothschild olvasó-termeibe, hol nemcsak Európa nevezetesb városiból hanem egyéb világrészekből folyóiratok 's hírlapok nagyszámmal találhatók. Aumale hg minden perczben váratik; mint gyanítják, holdvilágos éjjel fog ő Gomer gőzösön megérkezni; e' pillanatban Ocean, Algier és Marengo hadihajók fognak tisztelkedni, mellyek csupán e' czélből parancsoltattak ide Tunis körüli állomásaikról; a' völgegy — elfogadásra a' salerno hg van megbizva. — Olaszorsz. az irodalom egyre élénkül, min két oknál fogva igen örvendünk; először mivel Olaszhoz első tudósait látjuk e' téren mint főszerepvivőket mozogni; másodsor, mert tapasztalásból tudjuk, miként a' művelt 's tudományos készütségű o l a s z készzebb tollat sem venni kezébe, mint itt ott öszszeszedett fölületes ismeretek életnélküli előállításával idejét 's erejét vesztetgetni. Félreismerhetlen vonalom e' tekintetben az olasz jellemnél, hogy ő szellemi működéseknél mindenkor eredetisre t r o k s z i k; innen magyarázható, hogy az olasz literatura, melly tekintve a' koronkint megjelent elme-termékeket, nem igen tágkörű, versenyt halad a' világ bármelyik művelt nemzetével, 's tudományos művei nemcsak egy fokon állnak a' kor 's tudósvilág követelésével, hanem képesek az emberi ismeretek öszszegét közre munkálásuk által egy egy fokkal magasbra is emelni. Igaz, hogy journalismus, politikai rőpiratok, 's azon számtalan más regényes megmullatott könyv, mikkel más nemzetek kelletlen tul el vannak árasztva, 's mik nem egy helyütt egyedül képezik a' tudományos műveltséget, mindez O l a s z h o n b a n kisebb mértékben ismértetik mint Európa legtöbb népeinél, amde a' helyett van mély tudományosság 's termenek eleművek, mik üdvöt árasztanak a' jelenre, méhőkben rejtik egy nagy jövő magvait, 's az utóvilágnak dicsőség-sény ragyogási közt fogják föltűntetni azokat, kik e' honban az értelmiség képviselőji. Fesch bibornok műhagyományát illetőleg az örökösök megegyeztével tovább is folytatattatik az árverés utjáni eladatás, és pedig 1845 mart. 23kától kezdve; mire minden műbarátot 's régiségkedvelőt ezennel figyelmessé teszünk. Romában a' régiségek ásatása olly s i k e r r e l foly, miszerint legközelebb

szükséges volt e' részben a' bizottsági személyek számát szaporítani; sok olly kincs, miről könyvekből is alig tudunk már valamit, jö' itt napfényre 's kezünkbe adja a' vezérfontalt olly dolgok megértésére, miknek megfejtésén eddig hasztalan törekedett az emberi ész. Olaszorsz. déli részein, főleg mióta az esőzés megszűnt, szokatlanul nagy időjárás tapasztaltatik; madarak, mellyek rendszeren forróbb égőv alá költöznek, kikerülendők Európa zord hideg telét, nagy mennyiségben láthatók mindenfelé; hasonló rendkívüliség mutatkozik a' növény-országban, hol virágzásnak indul nem egy növényfaj, melly különben csak kikeletkor szokott új életre fejlteni. Általános panasz Olaszországra nézve, miszerint a' jelenkori közlekedési eszközök leghatalmasbika a' vasutak iránt e' földön csekély részvét mutatkozik, minek bizonyosságul fölhoztatik, miként a' majland-velencezi vonal azóta halad biztosan bevégeztetése felé, mióta a' kormány mindkét részről ez ügyben hatályosan lépe föl, némelylek e' részvétlenséget azon párt működésének tulajdonítják, melly szüntelen valami olasz uniorul álmodozva gyakorlati váltolatoktól elvonni ügyeszik a' közfigyelmet.

Törökország.

Nov. 2kán a' hadi hajók és szárazföldi álgutelepek minden álgui hirdetésk Moham. próféta fiainak, miszerint urok 's uralkodók reményteljesülve lön, mert Törökör. trónörököse megszületett 's Mehemed Reshad (igazhitű) nevet kapott; ugyanez nap mozdították el a' külügyek kormányától Rifaat pasa, 's helyébe Schekib effendi egykor portai követ a' londoni udvarnál, emeltetett. Rifaat pasa meglehetősen birt azon tulajdonokkal, mik e' honban főkellékei a' magas állásu kormányférfiaknak; azonban mint külügyminiszternek nem csupán török tisztviselői tulajdonokkal kell vala birnia, hanem sok egyéb aprósággal is, mik az európai hatalmak képviselői irányában gyakor érintkezés által sértő hiányokul tekintetnek. Egyébiránt utódja nem annyira személyes érdemeknek köszöni fölmagasztaltatását, mint inkább azon szerencsés körülménynek, miszerint nagy kegyben áll Risa pasa előtt, ki ugyszólván határtalanul uralkodik jelenleg a' török belügyek intézésénél 's így nem nagy fáradságába kerül kogyonzeit lehető legmagasbra emelni. Az egyezkedések Dunánk szabályzása 's illetőleg a' fek. tengerrel összecsatlása iránt véletlen hátráltatást tapasztaltunk az angol követ részéről, ki 1838ki szerződvényre hivatkozva kormányja jogszerű igényeit kívánja előbb kielégíttetni; e' körülmény nem akasztá ugyan meg egészen az ügyet, azonban még is némi kellemelenségeket idézend elő. A' porta 's Oroszország közt kereskedelmi szerződvény jött létre; alapföltételei a' szerződvénynek ugyanazok, mik Törökorsz. részéről hasonló egyezkedéseknél Anglia 's Franciaorsz. irányában alapul szolgáltak. A' hivatalváltások egymást érik, a' közigazgatásnak alig van ága, mellynél az eddigiek helyére itt ott új egyedek nem alkalmaztatnának; többek közül megemlítendők véljük Tahir pasát, ki az utolsó kegyvesztés óta igen is szoros felügyelés alá volt vetve, mellynek következtében különös engedély nélkül nem hagyhatá el lakát bármi kis időre is; ezen ember, ki saját kezével gyilkolá meg tulajdon

fiát, ki mint a' Dardanellák főparancsnoka kénye kedve szerint nyakaztatá embereit, kinek első hadi föllépte kalózesiny volt, elkövetve törvényvéde kereskedők ellen, ezen ember drinápolyi parancsnokká nevezetett ki nov. 11kén. A' hegyvidéken egyre foly a' katonaszedés; Albaniából legközelebb 3—4000 ujoncz került ki; a' zavargásoknak még nincs vége, mert miglen egyik oldalról a' lázadás elnyomatik, azalatt másfelől annál nagyobb erővel tör elő. A' jaffai kormányzó, ki testvére kíséretében a' szokásos tisztelkedő látogatást vala megteendő Haidar pasa jerusalemi kormányzónál, Abu Gosch beduin csapat vezér által megtámadtván öcsésével együtt meggyilkoltatott. Abu Gosch kérdőre vonatván, azt adá válaszul, miszerint e' kettőnek meggyilkoltatása még épen nem elégíti ki társait azon tömérdek sanyargatásért, miket ezen jaffai parancsnoktól szenvedtek; egyszersmind pedig megneveze több közhivatalban álló egyedet, kik ellen ő csapataja hasonló okkul véres boszút esküdtek. Azonban e' véres szándékban aligha meg nem fognak gátoltatni, miután legújabb törvény szerint a' vérboszu ép olly büntetés alá esik, mint bármi más gyilkosság, chez járul még, miszerint Haidar helyét Ali pasa foglalá el, mi ha valósul, ugy bizonyára beduin uraimék is szigorubb bíróra tarthatnak számot.

Egyiptus.

Az alkudozások Suez szoros és a' keletindiai társaság ügyében folyton folynak; a' dolgok eddigi menetén indulva kiviláglik, miszerint Mehemed Ali az angol tactika minden kigyózatnál igen tisztán látja az egyezkedések irányát 's végezéjét, 's így elég ügyesen használja e' kedvező alkalmat részint kormányja tekintélyének emelésére, részint a' kérdéses ügy után reménylhető minél nagyobb haszon elérésére. E d d i g mindennemű közlekedés, levél-posták, teherszállítás Anglia 's a' keletindiai társaság közt a' suez szoroson át ugyane' társaság költségein 's felügyelése alatt eszközölteték; most elé áll Anglia kormányja 's késznek nyilatkozik illő költség-megtérítés mellett Egyiptus részről gondoskodni levél-posták föllállítására 's olly módoni szerkesztésére a' fonkített vonalban, mint az Anglia 's egyéb európai hatalmak közötti szerződvények után régóta szokásban van; erre az alkirály tagadólag válaszolt, 's most az ajánlat második része került elé, mellyben az eddigi statusquo meghagyása mellett Alinak tetemes, évenkint fizetendő, pénzösszeg biztosittatik. Több rendbeli értesülés után végre küszl, miszerint az éles látásu aggasztán Mehemed Ali, minden érintkezést a' keletindiai társaság 's az anyaország közt, mennyiben t. i. ez a' suez szorosra vonatkoznék, saját egypt. társulata által akarja eszközöltetni, fönmaradván Anglia részére a' szabadság szállítványai biztosítása 's védkiséretéről idő 's körülmények szerint intézkedni. A' dolog tisztábra fejlesig megelégszik Anglia a' fönlálló angolindiai p o s t a rendszer némi szükséges módosításival. A' keletindiai társaság eddigelé két gözössel birt a' Nilfolyamon; legújabbán még egy harmadik vala ezekhez csatlándó a' mindinkább élénkülő keresked. mozgalom gyorsítására; azonban az illető hajó-parancsnok kormányrendelet ál-

tal ebbeli szándéka teljesítésétől eltartatott, azon nyilatkozvány kíséretében, miként Egyiptus kormánya maga fog ezután gondoskodni a' honi folyamoknak eléendő hajókkal ellátatásáról, mi által 6 hónap mulva az egész közlekedés angol kezekből egyipt. kormány-ügyelésre fog átváltozni. Szó van arról is, mintha Kairo és Suez közt vasut szándékoltnék; e' vonal 84 angol m. föld; 's egyegy m. föld előleges számítás szerint 3000 ft sterlingre tehető; ebből Anglia kettőt következtet; vagy az egész terv papiroson marad, mint számtalan sok más, vagy angol pénzre leend szükség, mikor aztán fogja tudni Anglia, mint kell verni a' vasat, mig ki nem hűt. A' Suez vonali kereskedés egyre élénkül, főleg selyem-szővetek és nyers selyem tekintetében, mi hihetőleg még magasbra emelkedik, ha egyéb gyarmatokra nézve is fog a' szállítási hajóbr e' vonalon némileg csökenni. Azon ember, ki az utolsó olasz mozgalmak következtiben Smyrnába vonult szerencsétlen 2 Bandiera testvér áruló-jaul tartatik, röpiratban szándékozik magát e' vádtól ki tisztítani; eddigiekből látható, hogy ő statusfogoly volt előbb Ausztr. későbbben a' pápai birodalomban, honnan rögtön távozás föltétele alati bocsátatott el. Mondják, hogy a' két Bandiera ez olasz születésű földijök előtt minden tervüket föltárák, 's hogy ez elhamarkodott bizalom lön szomorú sorsuknak fő okozója.

S z e r b i a .

Szerbhatár: A' Milos pártiak utolsó merénye, tudjuk mi szerencsétlenül ütött ki, egyébiránt maga e' vállalat olly neműnek ismertetett, mellytől sikert csak olly körülmények közt, millyekben akkor a' szerb ügyek voltak, leheté várni. A' szomszéd kormány korholá azon határtisztek viséletét, kik bármikép okai voltak, hogy a' mondott beütés i l l e t ő helyen tudomásul nem esett; különben ezekre nézve meintségül szolgál azon körülmény, miszerint a' beütés lehető legkedvezőbb perczo levén határozva, annak ez utoni akadályoztatása igen bajosan vala létesíthető, olly időszakban, midőn általános hadiszemle következtében a' külön hadcsapatok majd minden részéről az országnak egy pontra vonultak össze, 's így a' határorség szokottnál gyöngébb vala. Egyébiránt a' merény balcsillagzatu vezetőji nagy részt halállal fizeték elszántságukat, mások pedig hasonló sorsra várhatnak. — Mit egyik számunkban Dunánkra vonatkozólag mondánk, mindinkább valószínűvé kezd válni; ugyanis az ausztr. kormány sokkal élénkebben mint valaha, folytatja most az orosz udvarrali alkudozásokot a' duna-torkolat fölmentése iránt; ha e' nagy fontosságú tárgy szerződvény által kívánt uton fogna bevégeztetni, némi kárpótlást reménylhetnének azon nemzeti vesztéség fejében, melly kereskedésünkre mulhatlanul bekövetkezik, ha a' fumei vasut ügy, mint ohajtható, nem pártoltatnék. Birago ausztr. tábornok vizsgálatai kedvező eredményel biztatnak, ugyanis állítása szerint a' Sulina torkolat tökéletes kitisztatása 's hajózársamegnyitása nem leend rendkívüli nehézségekkel öszszeköve; mi pedig a' szükséges költséget illeti, ez tekintve a' vállalat f o n t o s s á g á t, t u l s á g o s öszszegre épen nem rug. —

É R T E S Í T Ő .

Weisz B. és társa,

írodájokat a' váci-utczai „vastuskóhoz“ címzett házból áttették a' fel-dunason levő 5 szám alatti Bajzáth-féle házba hol egyszersmind a'

pannonia-gyertyák és stearin négszegütáblák gyáriraktára létezik.

1-2

H i r d e t é s .

Néhai tekintetes tudós Schvartner Márton urnak, a' pesti királyi tudományos egyetemben a' Diplomatika és Heraldika volt tanítójának, könyvtárójának 's a' bölcselet-kar seniorának hagyományából 100 pengő forint ajánlatuk a' következő tárgyról készitendő legjobb értekezés jutalmául:

„*Indicare causas, cur regnum ab Hungaris seculo IXo in Europam conditum validius constiterit, et non aequo interierit, ac alia regna tempore migrationis gentium ab Hunnis, Gepidis, Avaribus, ceterisque populis ad Danubium et Tibiscum fundata?*“

Azon értekezés, melly a' jutalmat megnyeri, máshonnan e' célra ajánlatot költséggel kinyomtatatik 's annak 12 példányai a' szerzőnek általadatnak.

A' határnap, meddig azok, kik a' kitett jutalomért vetelkedni szándékoznak, értekezéseiket a' helybeli királyi tudományos Egyetem nagyságos Rectorának postabér terbe nélkül átküldeni tartoznak, jövo 1845dik esztendei december 31ik napjára van kitűzve; azon nap pedig, mellyen a' 100 pengő forintból álló jutalom a' legjobb értekezés szerzőjének odaítéltek; 1846ik esztendei május 1sőjére határozottat.

Olyan értekezés, melly szerzője nevét nyilván kijelenti, ezen tudományos vetékedéshez nem bocsátthatik, hanem csak az ollyan, melly valami jelszót viselvény hímökön, szerzője nevét 's más öt megmérte'ő jeleket, egy melleje kapcsolott, de zárva lepecsételt levelkébe foglalja, mellyen kívülről ugyanazon jelszó legyen írva.

Ezen tudományos vetékedésre mind a' hazai, mind külföldi tudós férfiak meghivatnak, kik értekezéseiket deák, magyar, német, vagy francia nyelven készíthetik. Kelt Pesten nov. 13kán 1844ik esztendőben. **A' Schvartner jutalom-hagyományának igazgatója,** Szoblahói Pálma Elek pesti királyi tudományos egyetembeli hités jegyző által. 3-3

Köszönet 's ajánlkozás. Midőn alulirt a' t. gyöngyösi és szomszéd táji közönségnek jelenti, hogy majd 7 évigleni foglalkozás után czukrászbolját a' fölvégi nemesi Casinoépületből czélszerűn 's díszesen rendezett saját lakába (megye-utca a' főtérrel a' katonai laktanyához vivő irányban) helyezé át, egyuttal legbüzsőbb köszönetét nyilvánítani bántor az eddigi kegyes pártfogásért és szives bizalomért, 's a' minél gyakoribb látogatást ezenül is tisztelettel kéri. Lakbér-mentesség, 's a' szükséges czikkek futányos beszerzése lehetővé teszik jövendőre a' megrendelendő czukorsüteményeknek eddignél olcsóbb kiállítását, minélfogva folytonos pártoltatásra számíva magát a' nagyérdemű gyöngyösi és szomszédvidéki közönség kegyeibe alázatosan ajánlja Gyöngyösön szolgáltra mindig kész **Krassy József** czukrász. 3-3

Pusztai haszonbér. Bihar megyében kebelzett geszti uradalomhoz tartozó V a r s á n y h e l y i mintegy 1800-, k i s g y a n t a i körülbelül 1100 holdnyi 's Nagyváradhoz 4-, Gyulához pedig 3/2 mérföldnyire eső 's lábas jöszág-tartásra igen alkalmas puszták 1845dik évi apríl 24től számítandó három egymás utani esztendőre a' geszti uradalmi fötsz lakán 1845dik évi február első napján tartandó árverés után leginkább legelő alá haszonbérbe adandók; hol az árverési föltételek addig is megtudhatók. 2-3

Gabonaur váltó garasban, Pesten pesti, egybeült pozs. meről érte.

	Tisztább.	Kétszeres.	Rozs.	Arpa.	Zab.	Kukorica.
Pesten, decemb. 3. (pesti m.)	115-132	70-90	65-73	53-60	54-58	55-62
Komáromban, nov. 15. (poz. m.)	— 88	— 70	— 54	— 41	— 36	— 39
Uj-Becsén, „ 15. „ „	80-90	65-75	— —	— 35	— —	— 40
Baján, „ 13. „ „	52-63	40-44	36-39	— 33	— 32	— 40
N.Szombatban „ 20. „ „	8-100	— —	58-62	42-44	32-33	— —
Mosonyban, „ 23. „ „	92-110	— —	52-64	37-47	38-45	42-75
Temesvárott „ 8. „ „	— 64	— 57	— —	— —	— 34	50-54
Miskolczon „ 23. „ „	65-70	45-50	45-47	32-37	27-30	30-40